Matúš Krška 11 let • ZUŠ Trenčín, SR • 2006

2
2012
ročník 64

čtenář

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

9 770011 232004 02

Cena 40 Kč

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY 2 • 2012 • ročník 64

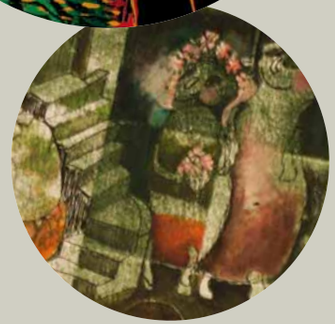

43 ..... **Využití analytických záznamů v českých knihovnách – nové trendy a výzvy** • Bohdana Stoklasová

46 ..... **Konference AKM přispívá ke spolupráci paměťových institucí** • Jiří Mika

48 ..... **REGIONÁLNÍ FUNKCE V PRAXI**
– Dnes se představuje Středočeský kraj
- **Regionální funkce knihoven ve Středočeském kraji** • Ladislava Cukrová
- **Vzdělávání pracovníků knihoven Středočeského kraje** • Eva Šenfeldová
- **Internetový bulletin *Mezi námi*** • Radek Liška
- **Karel Čapek ve Středočeském kraji** • Radek Liška
- **Setkání s knihovníkem** • Radek Liška
- **Centrum volnočasových aktivit v Milíně** • Klára Kolářová, Jitka Slancová

56 ..... **Mediální výchova v malé knihovně? Proč ne?** • Lenka Šimková

58 ..... **V tom krásném městě Kostelci…** • Hana Jirkalová

61 ..... **JAK NA TO**
Model knihovního profilu na Facebooku se zaměřením na děti a mládež • Lucie Koníčková

66 ..... **Jak se stavěl knihovnický sen** • Halina Molinová

67 ..... **AKTUALITY**
Ze zápisu 23. zasedání ÚKR ČR

70 ..... **Knihovní systém s otevřeným zdrojovým kódem v Knihovně Jabok** • Eva Cerniňáková

72 ..... **RECENZE**
Komplexní pohled na architekturu knihoven • Marcela Bořilová

74 ..... **LITERÁRNÍ VÝROČÍ na březen**

76 ..... **Z KNIHOVEN**

77 ..... **LETEM MEDIÁLNÍM SVĚTEM KNIHOVEN**

78 ..... **SYLVA ŠIMSOVÁ ODPOVÍDÁ Z ANGLIE**

79 ..... **ZE SVĚTA**

80 ..... **NOVINKY Z FONDU KNIHOVNY KNIHOVNICKÉ LITERATURY NÁRODNÍ KNIHOVNY ČR**

Frederika Krempaská 6 let • ZUŠ Spišská Belá, SR • 2009
Jakub Kypus 13 let • ZUŠ Žilina, SR • 2009
Michaela Žáčková 8 let • ZUŠ Banská Bystrica, SR • 2004

Středočeský kraj

Vydává:
Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
příspěvková organizace Středočeského kraje,
ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno

Evid. č. časopisu MK ČR E 485 ISSN 0011-2321
Šéfredaktorka: Mgr. Lenka Šimková
Redaktorka: Olga Vašková
Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková

Sídlo redakce (příjem inzerce a objednávky na předplatné):
Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
příspěvková organizace, Gen. Klapálka 1641, 272 01 Kladno
Tel.: 312 813 154 (Lenka Šimková)
Tel.: 312 813 138 (Olga Vašková)
e-mail: ctenar@svkkl.cz; ctenar.vaskova@svkkl.cz;
redakcectenare@centrum.cz

Redakční rada:
PhDr. Jiřina Kádnerová (předsedkyně),
PhDr. Ladislav Kurka, Ing. Jiří Mika, Mgr. Petra Miturová,
PhDr. Vít Richter, Mgr. Renáta Salátová,
PhDr. Vladimíra Švorcová

Tisk: T. A. Print, s. r. o., Opatovická 18, 110 00 Praha 1

Distribuce:
Rozesílání časopisu zajišťuje A.L.L. production, spol. s r. o., F. V. Veselého 2635/15, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice, tel.: 234 092 811 (Petra Vojtová),
e-mail: petra.vojtova@predplatne.cz
Rozšiřují též společnosti holdingu PNS a. s.
– drobný prodej; MONITOR CZ, s. r. o.; SUWECO CZ s. r. o.; B. Welemínová – PERIODIKA.
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní přepravy Praha čj. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994
Podávání novinových zásilek bylo povoleno Českou poštou s. p. OZSeč Ústí nad Labem dne 21. 1. 1998. j. zn. P-327/98
Cena jednoho čísla 40 Kč, roční předplatné 460 Kč (dvojčíslo 60 Kč)
Předplatné pro Slovensko: L. K. PERMANENT spol. s r. o., Hattalova č. 12, 831 03 Bratislava, tel.: 00421 249 111 203,
e-mail: herslova@lkpermanent.sk
Cena jednoho čísla 1,992 €, roční předplatné 22,572 € (dvojčíslo 2,656 €)

Časopis vychází s podporou dotace z programu MK ČR Knihovna 21. století.

Vydavatel si vyhrazuje právo zveřejnit publikované materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 6. 2. 2012.
Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

FROM THE CONTENTS

- Usage of analytical records in Czech libraries – new trends and challenges *Bohdana Stoklasová* **|43**
- Archives, Libraries and Museums conference contributes to collaboration between memory institutions *Jiří Mika* **|46**
- REGIONAL FUNCTIONS IN PRACTICE: Today we present the Central Bohemian Region **|48**
  – Regional functions at libraries in the Central Bohemian Region *Ladislava Cukrová*
  – Central Bohemian Region library staff education *Eva Šenfeldová*
  – *Mezi námi* internet bulletin *Radek Liška*
  – Karel Čapek in the Central Bohemian Region *Radek Liška*
  – Meeting a librarian *Radek Liška*
  – Leisure Activities Centre in Milín *Klára Kolářová, Jitka Slancová*
- Media training at a small library – Why not? *Lenka Šimková* **|56**
- In the fair town of Kostelec… Extracts from a reading of works by Josef Škvorecký *Hana Jirkalová* **|58**
- HOW TO: Model Facebook library profile for children and young adults *Lucie Koníčková* **|61**
- How the library dream was built *Halina Molinová* **|66**
- From the minutes of the 23rd meeting of the Central Libraries Council of the Czech Republic **|67**
- Open-source code library system at Jabok Library *Eva Cerniňáková* **|70**
- REVIEW: Comprehensive survey of library architecture *Marcela Bořilová* **|72**
- From the libraries
- Regular features

AUS DEM INHALT

- Die Nutzung von analytischen Datensätzen in tschechischen Bibliotheken – neue Trends und Herausforderungen *Bohdana Stoklasová* **|43**
- AKM Konferenz trägt zur Zusammenarbeit den Kulturinstitutionen bei *Jiří Mika* **|46**
- REGIONALE FUNKTION IM PRAXIS: Heute stellt sich die Mittelböhmische Region vor **|48**
  – Regionale Funktionen der Bibliotheken in der Mittelböhmische Region *Ladislava Cukrová*
  – Bibliothekarausbildung in der Mittelböhmische Region *Eva Šenfeldová*
  – Internetbulletin „Unter uns“ *Radek Liška*
  – Karel Čapek in der Mittelböhmische Region *Radek Liška*
  – Eine Begegnung mit dem Bibliothekar *Radek Liška*
  – Zentrum für Freizeitaktivitäten in Milín *Klára Kolářová, Jitka Slancová*
- Medienerziehung in einer kleinen Bibliothek – Warum nicht? *Lenka Šimková* **|56**
- In der schönen Stadt Kostelec… Auszüge aus der Lektüre der Werke von Josef Škvorecký *Hana Jirkalová* **|58**
- WIE DARAUF: ein Facebook-profil Vorbild für eine Bibliothek mit der Spezialisierung in Kinder und Jugendliche *Lucie Koníčková* **|61**
- Wie wurde der bibliothekarische Traum gesetzt *Halina Molinová* **|66**
- Aus dem Protokoll vom 23. Zentralbibliothek Ratssitzung **|67**
- Bibliotheksystem mit einem offenen Quelltext in der Bibliothek in Jabok *Eva Cerniňáková* **|70**
- REZENSION: Ein komplexer Anblick in die Bibliothekarchitektur *Marcela Bořilová* **|72**
- Aus den Bibliotheken
- Ständige Spalten

OD REDAKČNÍHO STOLU

O (ne)nudě

To, že se tempo našeho života stále zrychluje, je každému celkem jasné. Do čtyřiadvaceti hodin, které nám každý den náleží, se snažíme někdy vyloženě nacpat stále více (nezbytných?) aktivit. S oblibou říkávám, že jsme generace „řešitelů“.

Nedávno jsem si zkusila ve čtvrtek (o tomto dni jsem kdysi četla, že je nejnáročnější na psychiku, protože od začátku týdne jsme už unavení, a blízkost víkendu pociťujeme až v pátek) od sedmi hodin ráno dělat na papír čárky za každou vyřízenou věc. Šlo o maličkosti, jako třeba zavolat do servisu, o polední pauze zajít do lékárny, vrátit knížky, ale samozřejmě i o důležitější pracovní věci. Když jsem ve dvě hodiny odpoledne měla namalováno okolo dvaceti čárek (spoustu věcí dnes naštěstí vyřídíme e-mailem, telefonicky), a ještě půl dne před sebou, říkala jsem si, že to je tedy něco. Mám ráda, když jde práce rychle od ruky, splněné úkoly převažují nad nesplněnými a pocit na konci dne, že člověk vše zvládnul. Nicméně se mi ale zdá, že nám tak nějak úplně zmizely dni, kdy vlastně nemusíme „vůbec nic“. Schválně, kdy jste se naposledy třeba nudili? Tedy myslím takovou tu pozitivní nudu, která se prolíná s lenošením, protože jinak na ní není nic dobrého…

Ten čtvrtek se mi poprvé nechtělo po práci do knihovny v naší obci, o kterou se od loňského roku starám. Chtěla jsem zalézt do postele a zkusit se asi po pěti letech (kdy jsem naposledy byla nemocná) nudit. Ale hned první čtenářka, paní již v důchodu, mě z této nálady vyléčila. Nabrala si jako každý týden 6–7 knížek a když jsem si postěžovala, jak jí závidím, že už nemám pomalu ani čas na to čtení, tak mi jen smutně řekla, že předčítá celé dny a někdy i noci manželovi, který už je dlouho nemocný, tak aby mu ten čas alespoň prostřednictvím těch příběhů nějak ubíhal. A tak mě to zase přešlo…

Milé čtenářky, milí čtenáři, bohužel jsem vám nestihla představit únorové číslo, ale věřím, že se u něj nudit rozhodně nebudete, vždyť právě knihovny (knihovníci) jsou proti nudě nejúčinnější zbraní.

Lenka Šimková

P. S. Mimochodem, zaznamenali jste loni zajímavou knihu *Malá filosofie nudy*?

POZNÁMKY DO DIÁŘE

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR již tradičně vyhlašuje celostátní akci **BŘEZEN – měsíc čtenářů**. V centru zájmu knihoven je čtenář a čtení, tedy ne kniha (předmět) ani knihovna (instituce), ale každý aktivní uživatel knihovny či čtenář, zároveň ale i ten, který v knihovně zatím nikdy nebyl. Knihovny pro ně připravují množství lákavých akcí a celý měsíc probíhají i společné celostátní aktivity.

Týden čtení připadá letos na **5.–11. 3.** V jeho průběhu mohou například děti číst seniorům a naopak, v knihovnách je možné soutěžit v rychlém čtení, zaměřit se na kritické čtení, ukázky digitalizovaných knih a čtení z nich, čtení v cizích jazycích, non-stop čtení či čtení na netradičních místech (na věži, v jeskyni, na stromě, v tramvaji…) a v netradiční hodinu. Doporučovanými autory s významným výročím jsou tentokrát Božena Němcová, Jiří Trnka, Charles Dickens…

Cílem další akce **Maraton čtení** je dosáhnout toho, aby v průběhu BMČ knihovny nabídly čtenářům co největší kontakt s autory a překladateli literárních děl i odborné literatury. Jednat by se mělo o různé formy setkání, diskusí a besed a zejména o autorská čtení. SKIP a Skanska podpoří letošní Maraton čtení finančně.

V roce 2012 budou knihovny pokračovat v oceňování svých nejlepších čtenářů – **Čtenář roku**. Knihovny v letošním březnu a i v budoucnu mohou hledat svého ***Krále čtenářů***. Cílem této aktivity je posilovat společenský význam a prestiž četby a ocenit ty, kteří služby knihoven nejvíce využívají a podporují.

SKIP ČR organizuje třináctý ročník soutěže **BIBLIOWEB** o nejlepší webovou prezentaci knihovny. Celkové pořadí ovlivňuje i kritérium, zda jsou stránky přístupné pro handicapované uživatele podle českých Pravidel přístupnosti a WCAG 2.0**.**

Veškeré aktuální informace k těmto akcím naleznete na webu *www.skipcr.cz*.

Už podvanácté vypukne v knihovnách, školách, klubech, domech dětí a na dalších místech **Noc s Andersenem**. V **noci z 30. na 31. 3. 2012** se bude číst, zpívat, malovat, soutěžit a hlavně nocovat nejen v České republice, ale i v dalších zemích. Stránky s podrobnými informacemi jsou *www.nocsandersenem.cz*.

TÉMA

BOHDANA STOKLASOVÁ *Bohdana.Stoklasova@nkp.cz*

Využití analytických záznamů v českých knihovnách – nové trendy a výzvy

Příspěvek mapuje zásadní proměny zpracování a využití článků publikovaných v českých novinách, časopisech a dalších periodických zdrojích v roce 2011 a na počátku roku 2012 a v závěru se zamýšlí nad možnostmi dalšího vývoje v této oblasti. Zatímco pro počátek loňského roku byla charakteristická konfrontace různých přístupů, na jeho konci a na začátku roku 2012 se objevují snahy o její nahrazení účelným a pro všechny přínosným dialogem a propojením různých variant řešení.

KROK 0 – ANL PLUS I MINUS

Na počátku roku 2011 ukončila Národní knihovna ČR z ekonomicko-personálních důvodů „klasické“ bibliografické zpracování článků publikovaných v českých novinách, časopisech a dalších periodických zdrojích do báze ANL a nabídla variantní způsob zajištění agendy.

Tento příspěvek není polemikou s materiálem uveřejněným nedávno k podobnému tématu na stránkách tohoto časopisu *(Čtenář č. 10/2011, str. 343 – pozn. redakce)*. Je nepochybné, že náhlý výpadek excerpce mnoha titulů v NK ČR a jejich pomalá náhrada způsobily nemalé problémy v rámci kooperačního systému i na rešeršních pracovištích knihoven. Za tyto komplikace se NK ČR opakovaně omluvila.

Kromě minusů a problémů je však třeba vidět i plusy. Variantní zajištění přístupu k článkům otevřelo přímou dostupnost jejich plných textů a zároveň nový pohled na celou oblast, která je velmi komplexní a působí v ní mnoho různých hráčů. Pokud se podaří jejich aktivity rozumně provázat a sladit, může být výsledek velkým plusem pro knihovny, jejich uživatele i širokou veřejnost. Prozatím jsme na počátku cesty a tento příspěvek přibližuje již vykonané kroky i plány do budoucna.

KROK 1 – ZASTŘEŠENÍ ANL A ANL+ V JEDNOTNÉ INFORMAČNÍ BRÁNĚ

ANL+ je experimentální zdroj poskytující informace o článcích publikovaných v českých novinách, časopisech a dalších pokračujících zdrojích od roku 2011.

ANL+ navazuje na bázi ANL, kterou společně vytvářely od roku 1992 Národní knihovna České republiky, Moravská zemská knihovna v Brně, krajské a odborné knihovny. V současné době je ANL+ plněna ze tří zdrojů.

Zdroj 1: Bibliografické záznamy z titulů zpracovávaných krajskými a odbornými knihovnami

Bibliografické záznamy jsou tvořeny bohatými metadaty, obsahují předmětová hesla a selekční prvky jsou provázány se soubory jmenných i věcných autorit. Metadata jsou dostupná všem volně, chybí zde přímá vazba na plné texty.

Zdroj 2: Tituly původně zpracovávané Národní knihovnou – variantní řešení pomocí externích zdrojů

Tituly původně zpracovávané Národní knihovnou ČR jsou dodávány částečně z externích zdrojů (NEWTON Media, a. s.). Obsahují kromě velmi stručných a minimálně formalizovaných metadat i krátký náhled, plné texty a digitalizovanou podobu článků. Metadata i plné texty lze prohledávat. Metadata a stručný náhled jsou dostupné všem volně, přístup k plným textům a digi-

talizované podobě článků vyžaduje registraci, od roku 2012 je ale zaručen přístup v místě samém pro všechny české knihovny, které projeví zájem a nahlásí své IP adresy NEWTON Media, a. s. – tedy i pro ty, které příslušný dokument nevlastní ve svém fondu.

Zdroj 3: Tituly původně zpracovávané Národní knihovnou – variantní řešení pomocí „vlastní" digitalizace

Tituly původně zpracovávané Národní knihovnou ČR dodávané částečně jako výsledek „vlastní" (externě zadávané) digitalizace, zčásti Knihovnou Akademie věd. Tituly obsahují v porovnání se zdrojem 2 bohatší metadata, stručný náhled, plné texty a digitalizovanou podobu článků. Metadata i plné texty lze prohledávat. Metadata jsou dostupná všem volně, přístup k plným textům a digitalizované podobě článků se řídí možnostmi a limity knihovní licence autorského zákona.

Pokud porovnáme pouze metadata pocházející ze zdrojů 1 a 2 (viz obr. 1, nahoře zdroj 2, dole zdroj 1), nevychází porovnání pro zdroj 2 příliš lichotivě.

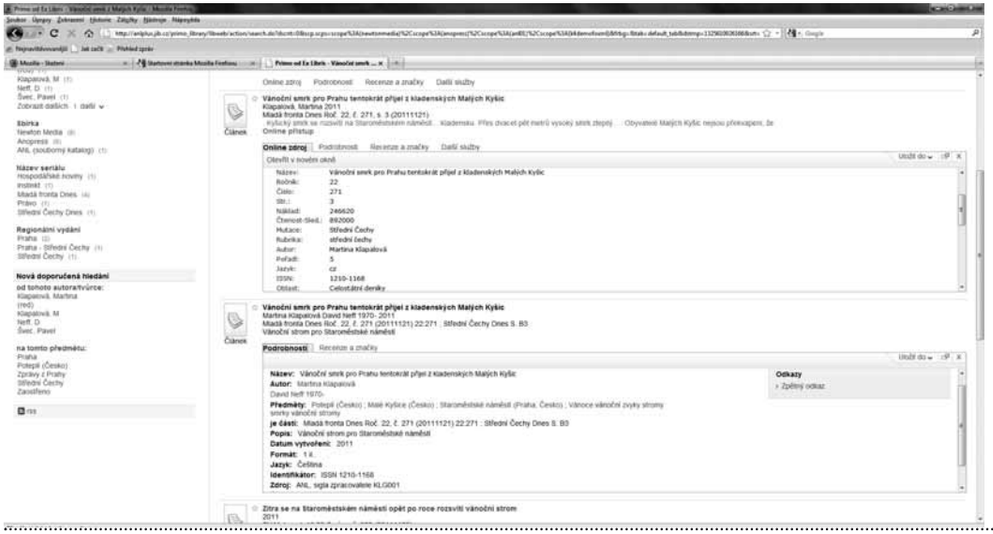

↑ Obr. 1: Zdroje 1 a 2 – porovnání metadat ↓ Obr. 2: Zdroj 2 – plný text

Možnost prohledávání plných textů soustředěných v centrálním indexu, který obsahuje kromě článků i přepis televizního a rozhlasového zpravodajství a možnost okamžitého získání přepisu plného textu (viz obr. 2) a zobrazení náhledu na digitalizovanou podobu původního článku, pokud chceme vidět i obrázky (viz obr. 3), již posouvá jazýček vah jasně směrem ke zdroji 2.

Zdroj 3 je jakýmsi kompromisem – obsahuje v porovnání se zdrojem 2 bohatší metadata, ale knihovní licence autorského zákona klade pro využití plných textů a náhledů na digitalizovanou podobu dokumentů v porovnání s variantou 2 – těžící z výhod bilaterálních smluv mezi NEWTON Media a vydavateli – podstatně větší limity.

Obr. 3: Zdroj 2 – náhled na digitalizovanou podobu původního článku

Zvažování výhod a nevýhod jednotlivých variant a snahy o vyloučení některých z nich však nemají z hlediska budoucnosti a zajištění maximálního komfortu pro naše uživatele velký smysl, zvláště pak ne v době, kdy disponujeme nástroji na jejich propojení. V současné době jsou všechny zdroje propojeny v rámci Jednotné informační brány.

V rámci existujících licenčních podmínek pro Jednotnou informační bránu máme možnost využívat centrální index Primo. Se všemi záznamy je možné pracovat a využívat je paralelně s mnoha dalšími zdroji ve standardním rozhraní MetaLibu *http://www.jib.cz*, pro ANL+ máme navíc v rámci experimentu k dispozici dočasně též rozhraní Prima *http://anlplus.jib.cz*. Ať již bude pro centrální národní portál vybrán jako rozhraní kterýkoli ze stávajících čtyř horkých kandidátů, nebo se objeví kandidát/i další, komfort by měl být přinejmenším stejný jako u varianty experimentálního zpřístupnění prostřednictvím Prima.

KROK 2 – OBOHACOVÁNÍ METADAT

V roce 2012 podaly krajské knihovny v rámci VISK 9 řadu projektů, jejichž předmětem je obohacení metadat ze zdrojů 2 a 3, která pokládají s ohledem na rešeršní a bibliografické potřeby za nedostatečná. Pro nový model kooperativní katalogizace článků založený na přebírání záznamů z indexu ANL+ je plánován následující postup:

1. katalogizátor pracuje ve svém lokálním systému, kde provádí selekci dokumentů ke zpracování,
2. využije služeb Jednotné informační brány a ověří, zda již existuje záznam (typicky by měl být k dispozici z ANL+ coby výsledek digitalizace nebo od agregátora), který převezme,
3. převzatý záznam zkontroluje a doplní o chybějící pole (přitom zachová existující identifikátor z digitalizace nebo od agregátora),
4. pokud záznam v Jednotné informační bráně nenajde, zpracuje jej jako nový,
5. takto zpracovaný záznam uloží ve svém lokálním systému, odkud se pravidelnými exporty dostává do báze ANL01 v NK ČR (a posléze automaticky do ANL+, kde se díky identifikátoru propojí s původním záznamem z digitalizace nebo od agregátora).

Tento model má následující výhody:

– knihovny pracují ve svém lokálním knihovním systému, který znají nejlépe (tj. nemusí se učit nic nového);

– maximálně využívá existující infrastrukturu:

- prostředí Jednotné informační brány a její profily pro stahování bibliografických záznamů založené na standardu Z39.50, který je úspěšně implementován a rutinně provozován ve všech knihovních systémech v ČR po řadu let,

- schopnost Jednotné informační brány vyhledávat v centrálním indexu ANL+ a přebírat bibliografické záznamy,
- schopnost Jednotné informační brány provádět konverze a úpravy záznamů v rámci provedeného dotazu a vrácených výsledků,
- standardní způsob dodávání dat do souborné báze ANL01 udržované v Národní knihovně ČR, který je shodný s mechanismem dodávání do Souborného katalogu ČR.

– umožňuje rozlišit „čistou“ verzi článkové bibliografie, kde se schází pouze vybrané články (souborná báze ANL01 v NK ČR) a její úplnou podobu v prostředí indexu ANL+;
– nevyžaduje žádné další investice s výjimkou centrálního indexu ANL+.

Výsledkem projektů realizovaných v rámci VISK 9 budou dostatečně podrobná metadata propojená se soubory jmenných a věcných autorit, plnými texty i digitalizovanou podobou původních článků. Spokojeni by tedy měli být jak profesionální rešeršéři a bibliografové, tak běžní uživatelé vyžadující vše hned a na jednom místě.

KROK 3 – NOVÉ CESTY DIGITALIZACE A TVORBY METADAT NA ÚROVNI ČLÁNKŮ

Tuto cestu zahájila Národní knihovna ČR v roce 2011 a je popsána jako *zdroj 3*. Původně izolovaný experiment Národní knihovny ČR se v roce 2012 rozšíří v rámci VISK 7 na úroveň krajů. Navíc by na trh digitalizace mohly vstoupit nové subjekty. Vydavatelé a agregátoři již digitální podobu periodik mají, krok digitalizace si tedy mohou ušetřit, a tím snížit zatím poměrně vysoké tržní ceny. Zbývá jim „jen“ zvládnout předepsané formáty, standardy a metadata, což si zřejmě vyžádá určitý čas, ale pak vyroste stávajícím firmám specializujícím se na digitalizaci a tvorbu doprovodných metadat zdatná konkurence.

ZÁVĚR

Je dobře, že konfrontaci jednotlivých způsobů řešení vystřídala snaha o spolupráci, kombinaci a propojení. Pokud tento trend vydrží i do budoucna, bude v Česku existovat špičkové řešení, které bude přínosem pro uživatele našich knihoven a inspirací pro zahraniční knihovny.

Zatímco rok 2011 byl ve znamení hledání odpovědi na otázku JAK řešit zpracování a zpřístupnění článků publikovaných v českých novinách, časopisech a dalších periodických zdrojích, v roce 2012 a nepochybně i v letech dalších budeme společně řešit otázky CO, PROČ a ZA KOLIK zpracovávat na analytické úrovni, kde nám stačí výsledky automatizovaného zpracování a kde a do jaké míry je nutná manuální intervence.

Konference AKM přispívá ke spolupráci paměťových institucí

Pořadatele konference *Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě*, jimiž jsou Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, Národní archiv a Národní knihovna ČR, nelze než pochválit – hlavně za to, že se loni, v tradičním termínu na počátku prosince, uskutečnil již dvanáctý ročník se zajímavým programem, ale také že přesně týden po konání konference byly zpřístupněny všechny prezentace na webových stránkách SKIP. Tímto sdělením a odkazem na stránku konference *(http://goo.gl/iTHfU)* bychom mohli tento text skončit, neboť vše podstatné lze najít právě ve vystavených příspěvcích.

Přidejme však přece jen několik postřehů. Podle předsedy SKIP PhDr. Víta Richtera, který celou dvoudenní konferenci moderoval, nebyl program nijak zvlášť aranžován a vzešel z toho, jak se jednotliví referující postupně přihlašovali. Přesto lze v přednesených příspěvcích nalézt několik tematických okruhů, které, ať už záměrně, nebo shodou okolností, zazněly víceméně v ucelených blocích, případně je lze do bloků následně seskupit.

Jeden okruh by mohl zahrnovat velké projekty, jako je Národní digitální knihovna České republiky, Digitální knihovna a digitální archiv na Slovensku, Digitální parlamentní knihovna, aktuálně rozšířená do podoby V4+ (země Visegrádské čtyřky a Rakousko), nebo projekty související se souborem evropských digitálních knihoven Europeana.

Zájemcům o digitalizaci a zpřístupňování map patřilo několik příspěvků z tematického okruhu, který bychom mohli pojmenovat podle jednoho z referátů *Nové nástroje pro staré mapy*. I posluchači neznalí problematiky si asi zapamatovali termín „georeferencování“, který tu opakovaně zaznával a který najdeme minimálně ve dvou vystavených prezentacích. K problematice digitalizace rukopisů a starých tisků se sešly tři příspěvky, v nichž bylo mimo jiné připomenuto desetileté trvání projektu Manuscriptorium.

Další tematický okruh bychom mohli označit jako technologický. Díky zaměření konference na digitalizaci v různých typech paměťových institucí mají účastníci možnost nahlédnout do „výrobní kuchyně“ pracovišť, která by jinak ani nepoznali. Tentokrát se kromě již zmíněných nástrojů pro digitalizaci map hovořilo třeba o technologii trojrozměrné digitalizace, o nejstarší barevné fotografii a úskalích při její digitalizaci nebo naopak o nových softwarových nástrojích, ať už souvisejících s ochranou souborů, správou úložiště nebo tvorbou metadat. Do této oblasti by svým způsobem spadal i příspěvek s výčtem tipů a triků pro uživatele systému Kramerius.

Zatímco konferenci uvedly referáty o národních projektech, v jejím průběhu a směrem k závěru zaznívaly příspěvky představující projekty spíše menšího rozsahu, regionální nebo oborové, nikoli však menšího významu. Uživateli, který se zajímá o konkrétní problematiku, je vcelku jedno, jestli informace najde v rozsáhlém systému, nebo v systému tak říkajíc komorním, ale snadno dostupném. A tak lze zájemcům o jihočeské archiválie jen závidět možnosti, jaké dnes již nabízí Digitální archiv Státního oblastního archivu v Třeboni a jaké jeho tvůrci plánují do budoucna. Zajímavé jsou také nové způsoby využití Polytematického strukturovaného hesláře ve spojení s Wikipedií, s evidencí zaměstnanců vědecko-výzkumného pracoviště a v oblasti automatické indexace nebo možnosti propojení Národního úložiště šedé literatury s muzejními sbírkami. Databáze českých literárních osobností nabízí na internetu více než 25 000 hesel a nepochybně nabude ještě na významu po integraci s obsáhlým systémem české literární bibliografie, jak naznačil přednesený referát. Zájemci o výtvarné umění se zase mohou těšit na výsledky digitalizace, kterou provádí Galerie hlavního města Prahy, nebo na nové aktivity Archivu výtvarného umění a další rozvoj informačního systému abART.

Konference *Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě* vznikla s cílem podporovat spolupráci mezi různými typy paměťových institucí. Většina přednášejících přišla na konferenci z konkrétního pracoviště, patřícího do některého ze zmíněných druhů institucí, mluvila tedy hlavně o tom, co a jak dělají „u nich doma“. Přesto aspoň v některých příspěvcích byl naznačen přesah a byly nabídnuty možnosti spolupráce.

Přímo k součinnosti míří projekt *Interoperabilita v paměťových institucích*, který byl představen jako konsorciální projekt Národní knihovny ČR a Národního archivu. Řešen je v období let 2011 až 2015 a jeho cílem je vytvořit infrastrukturu, která by podporovala sdílení informací mezi archivy, knihovnami, muzei, galeriemi a dalšími kulturními organizacemi. Praktickou ukázkou toho, kam tento zatím spíše teoreticky koncipovaný model směřuje, mohou být *Národní autority v prostředí muzeí a galerií* – projekt, jenž byl prezentován již jako téměř dokončený a připravený k využití. Vzpomínáme si, jak byly právě na této konferenci před časem naznačeny možnosti aplikace Národních autorit ČR, zpracovávaných českými knihovnami, do systému „muzejních autorit“, a brzy se možná dočkáme, jak budou naopak zase záznamy autorit zpracovávané muzei inspirací pro další rozvoj „autorit knihovních“.

Jestli tomu tak bude i s jinými oblastmi, kde byl naznačen přesah a nabídnuta spolupráce, záleží na pozornosti, s jakou účastníci konference tyto nabídky vyslyšeli, a na kreativitě, s jakou se jich chopí oni sami či jejich kolegové.

JIŘÍ MIKA *mika@svkkl.cz*

DNES SE PŘEDSTAVUJE

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Středočeský kraj leží v centrální části Čech, ze všech stran obklopuje hlavní město Prahu a sousedí téměř se všemi českými kraji kromě Karlovarského a krajů moravských. Svou rozlohou 11 014 km² je největším ze 14 krajů České republiky a zabírá téměř 14 procent jejího území. V 1146 obcích, což je nejvíce ze všech krajů ČR, zde k 31. 3. 2010 žilo 1 251 801 obyvatel. Hustota zalidnění je nejvyšší v okresech Kladno, Praha-západ, Praha-východ a Mělník, kde dosáhla hodnoty přes 140 obyvatel na km². Všechny tyto okresy mají intenzivní sociálně-ekonomické vazby na Prahu a do jisté míry tvoří metropolitní zázemí hlavního města. Naopak nejnižší hustota zalidnění je v okresech Rakovník, Benešov a Příbram, kde nepřesahuje 70 obyvatel na km². Administrativně se kraj dělí na 26 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které k 1. 1. 2003 nahradily bývalé okresní úřady. Kraj nemá hlavní město.

Středočeský kraj je bohatý na přírodní, kulturní a historické památky. Nachází se zde několik chráněných krajinných oblastí, nejvýznamnější a také největší je oblast Křivoklátsko, biosférická rezervace UNESCO. Na Křivoklátsko navazuje Český kras, což je největší krasová oblast v Čechách se známými Koněpruskými jeskyněmi. Na území kraje leží i převážná část CHKO Kokořínsko a malá část CHKO Český ráj zasahuje na Mladoboleslavsko. Opomenout nesmíme ani známé vrchy Velký a Malý Blaník – také CHKO. Středočeským krajem protéká řada známých řek – Vltava, Labe, Berounka, Sázava, Jizera. Z památek můžeme jmenovat např. Kutnou Horu, zapsanou do Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Regionální funkce knihoven ve Středočeském kraji

Do roku 2006 pracovalo ve Středočeském kraji 15 pověřených knihoven, které obsluhovaly knihovny v bývalých okresech. Po přenesení odpovědnosti za regionální funkce na kraje přijalo Zastupitelstvo Středočeského kraje dne 19. září 2005 usnesením č. 57-6/2005/ZK ***Koncepci podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje***, které změnilo systém spolupráce pověřených a obsluhovaných knihoven.

Rok 2006 znamenal pro regionální funkce v SVK v Kladně řadu změn. Mezi prioritami bylo naplňování zmíněné *Koncepce*. Funkci pověřených knihoven začalo ve Středočeském kraji od 1. ledna vykonávat pět knihoven. Podle platné legislativy uzavřela Středočeská vědecká knihovna v Kladně *Smlouvu o přenesení výkonu regionální funkce* s těmito knihovnami:

- Městská knihovna Benešov,
- Městská knihovna Kutná Hora,
- Knihovna města Mladá Boleslav,
- Knihovna Jana Drdy Příbram.

Funkci pověřené knihovny pro západní část Středočeského kraje dále vykonává SVK v Kladně.

Předmětem smlouvy bylo přenesení výkonu regionálních funkcí, jejich územní rozsah a finanční zajištění. Pověřené knihovny v přidělené oblasti obsluhují:

- Městská knihovna Benešov 120 knihoven, z toho 20 profesionálních;
- Městská knihovna Kutná Hora 200 knihoven, z toho 22 profesionálních;
- Knihovna města Mladá Boleslav 153 knihoven, z toho 19 profesionálních;
- Knihovna Jana Drdy Příbram 151 knihoven, z toho 15 profesionálních;
- SVK v Kladně 198 knihoven, z toho 28 profesionálních.

Mezi Středočeským krajem a Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně byly uzavřeny smlouvy na výkon krajských regionálních funkcí na nákup (akvizici) knihovních dokumentů výměnného fondu Středočeského kraje. Dále byly uzavřeny smlouvy s obsluhovanými knihovnami (neprofesionálními) mezi Středočeským krajem (poskytovatel dotace), příslušnou pověřenou knihovnou (realizátor) a zřizovatelem obsluhované neprofesionální knihovny (příjemce dotace).

Centrálně se do SVK v Kladně soustředila akvizice a vzdělávání pro celý kraj. Tento systém fungoval až do roku 2009 k maximální spokojenosti knihoven pověřených i obsluhovaných.

Finančních prostředků na nákup knih byl dostatek a množství výměnných souborů vyhovovalo, některé z knihoven tak přestaly nakupovat vlastní fond. V roce 2010 dochází ke krácení dotace a na knihy je částka snížena z 6 448 000 Kč na 1 000 000 Kč. V minulém roce byly knihy zakoupeny za částku 592 618 Kč. Pro tento rok byly finance opět navýšeny, ale již nedosáhnou původní částky.

Pověřené knihovny i přes nedostatek financí svoji funkci vykonávají zodpovědně a snaží se obecním knihovnám v rámci možností vycházet vstříc. V současné době je ve Středočeském kraji obsluhováno 822 knihoven. Ve dvou pověřených knihovnách funguje systém REKS, do kterého je zapojeno 77 knihoven. Obsluhovaným knihovnám je poskytována poradenská a konzultační činnost (porady se většinou kvůli dostupnosti konají v každém regionu na několika místech, tj. také v bývalých okresních knihovnách), soubory jsou rozváženy nebo si je obecní knihovny vyzvedávají přímo v pověřené knihovně. Jednou ročně je v některé z profesionálních knihoven pořádáno neformální setkání knihovníků, kde se scházejí bez ohledu na to, která pověřená knihovna je obsluhuje. Je pro ně připraven program a knihovníci se tu mohou podělit o své zkušenosti nebo problémy.

Statistické výkazy *Roční výkaz o knihovně* pro NIPOS shromažďují a s knihovníky konzultují metodici v pověřených knihovnách, zpracování je centrálně prováděno v SVK v Kladně.

Také systém vzdělávání se zajišťuje centrálně v SVK v Kladně. Většina přednášek a seminářů probíhá kvůli lepší dostupnosti v Praze. Pokud mají pověřené knihovny zájem, jsou přednášky tzv. vyváženy, aby se jich mohl zúčastnit co největší počet knihovníků.

Akvizici dokumentů pro výměnný fond zajišťuje krajské centrum v Kladně. Objednané knihy jsou distribučními firmami dováženy do pověřených knihoven, kde jsou zpracovány a zařazeny do výměnných souborů. Všechny dostávají přírůstková čísla SVK v Kladně a jsou fondem této knihovny, resp. Středočeského kraje. Výměnné soubory jsou vytvářeny podle požadavků knihovníků nebo zvyklostí jednotlivých pověřených knihoven.

Pověřené knihovny na konci roku dostávaly bonus 1000 Kč na každou obsluhovanou knihovnu, který využily podle svého uvážení. Od roku 2010 došlo však k jeho zrušení.

Od letošního roku bude Středočeský kraj vyhlašovat novou soutěž a poprvé bude oceněn dobrovolný knihovník, který se v roce 2011 nejvíce zasloužil o aktivity ve své knihovně a obci. (Dosud nebylo rozhodnuto, zda se cena bude jmenovat *Středočeský knihovník* či *Středočeský Kramerius* – podle slavného středočeského rodáka z Rožďalovic). Návrhy do soutěže podávají jednotlivé pověřené knihovny.

Každoročně je též vyhlašován dotační program na podporu obecních knihoven, v němž si knihovny mohou zažádat o finanční prostředky na výpočetní techniku nebo mobiliář. Do roku 2009 byl samostatný pro knihovny, od roku 2009 je součástí dotačního programu Odboru kultury a památkové péče Středočeského kraje.

LADISLAVA CUKROVÁ *cukrova@svkkl.cz*

Vzdělávání pracovníků knihoven Středočeského kraje

Díky nové koncepci mohlo krajské metodické oddělení Středočeské vědecké knihovny v Kladně nabízet od roku 2006 mnohem více vzdělávacích akcí než předtím. Také stále častější požadavky knihovníků na pořádání přednášek o české literatuře nás přiměly k zorganizování cyklu přednášek pod společným názvem ***Současné české literární dění***, které byly již od počátku určené především pracovníkům knihoven ve službách a akvizitérům. Součástí cyklu byly tyto přednášky: *Prolegomena k nejmladší poezii, Současná česká próza, Kritika a esejistika, Literární brak, Drama a literatura v médiích, Česká poezie* a *Nakladatelství a edice*. Takový cyklus by se mohl periodicky opakovat po třech letech doplněný o nové poznatky.

Foto archiv knihovny

Kurz knihovnického minima (Kladno, květen 2011)

Samozřejmě stranou nezůstává ani **překladová literatura**. Informace o ní jsou středočeskými knihovníky stále žádané. Proto jim krajské metodické oddělení nabízí několikrát do roka pravidelné přednášky např. o německé, anglické a americké, polské či italské literatuře. Také pro někoho možná okrajovější literatuře finské, dánské nebo třeba norské. O tyto přednášky je veliký zájem, a proto je (ale i jiné) organizujeme i ve spolupráci s pověřenými knihovnami přímo v místě jejich působnosti pro daný obsluhovaný region.

Dalším pro mnohé zajímavým záměrem byla ***Profesní průprava pracovníků knihoven***. Opět cyklus, tentokrát modelových seminářů, který měl přispět k osobnostnímu a profesnímu růstu středočeských knihovníků. Byl zaměřen na mezilidskou komunikaci. Nápad se zrodil před lety, když byl naléhavě vysloven požadavek na dovednosti, jak jednat s problémovými uživateli. Knihovníci měli možnost účastnit se osmi seminářů, jež na sebe svou problematikou volně navazovaly. Nutné bylo aktivní zapojení účastníků po celou dobu každého setkání. Součástí cyklu byly tyto jednotlivé semináře: *Vzhled a principy společenského vystupování, Prezentace, Příprava projevu, psychofyzické naladění, stres a tréma, Druhy otázek a jejich užití a nešvary při naslouchání, Asertivní jednání, Neverbální komunikace, Námitky a vyjednávání, Telefonická komunikace, Rozhovorem s konfliktním čtenářem* a ještě bonusové téma *Slavnostní projev a jeho nácvik*. Při nich každý účastník prošel modelovou situací, která byla zaznamenána kamerou. To je pro mnohé zatěžující a stresující. Ani následný rozbor situace před ostatními účastníky nemusí být příjemný. A ne každý je ochotný se takových akcí účastnit. Na druhou stranu však právě tato forma bývá nejúčinnější. Co si tělo vyzkouší, to mozek uloží a snadno použije v konkrétní reálné situaci. I přes výše zmíněné obavy ze snímání kamerou semináře o mezilidské komunikaci zaujaly. Celý cyklus byl uzavřen v roce 2009, ale některá témata se opakovala při dalších jednotlivých seminářích na vyžádání knihovníků.

Nezapomínáme ani na **pracovníky dětských oddělení**. Především pro ně jsou určeny *rukodělné semináře*, při nichž si zkoušejí nejrůznější nové techniky výroby drobných ozdob nebo dárků. Vše pak mohou využít při práci s dětmi ve své knihovně. Přednášky o *literatuře určené dětem* jsou také zařazovány do vzdělávacích plánů, stejně jako semináře o metodice práce s dětmi a mládeží. Setkání pracovníků z dětských oddělení jsou vždy příležitostí k výměně zkušeností a nápadů.

Pro začínající knihovníky a pracovníky bez praxe pravidelně pořádáme ***Kurzy knihovnického minima***. Jednotlivé přednášky jsou připraveny odbornými pracovníky SVK v Kladně. Během výuky (celkem 20 hodin) se frekventanti dozvídají základní informace důležité pro svou praxi. Týkají se knihovnické legislativy, terminologie, doplňování a zpracování fondu, ale i evidence činnosti nebo marketingu. Účastníci se učí vyhledávat v elektronických zdrojích a samozřejmě práci s on-line katalogy knihoven. Kurzu se účastní pracovníci veřejných i specializovaných knihoven a zvlášť nás těší, že jej navštěvují i pracovníci knihoven z jiných krajů (např. Ústecký, Plzeňský).

Do dnešního dne se uskutečnila tři **neformální setkání knihovníků**. Po dohodě s Městskou knihovnou v Kralupech nad Vltavou, se Vzornou lidovou knihovnou Velké Popovice a Městskou knihovnou

Foto archiv knihovny

Podzimní setkání knihovníků v Březnici (2011)

a infocentrem Březnice se knihovníci sešli právě v těchto knihovnách. Setkání byla opravdu neformální, ale jak jinak, vždy a po celou dobu se hovořilo jen o knihovnách, knihách a čtenářích. Knihovníci měli prostor a čas prezentovat svou knihovnu před ostatními, kteří tak mohli získat nové zajímavé tipy pro svou práci, a všichni si mohli vyměnit nápady i názory. Snad můžeme říci, že si akce získala oblibu.

I přes celkové výrazné snížení dotace na výkon regionálních funkcí v posledních dvou letech se krajské metodické oddělení snaží knihovníkům nabízet vzdělávací akce ve stále stejné kvalitě i počtu. Ti však mohou využít i jiné možnosti vzdělávání, například kurzy počítačové gramotnosti, které pořádáme díky finančnímu přispění Ministerstva kultury ČR a jeho programu VISK 2.

Pracovníci dvanácti profesionálních knihoven v kraji jsou zapojeni do vzdělávacích kurzů pořádaných v rámci projektu ***Zvýšení adaptability zaměstnanců organizací působících v sekci kultura***, který organizačně zajišťuje Unie zaměstnavatelských svazů. Zájemci se mohli přihlásit také do bezplatných e-learningových kurzů v rámci projektu ***eGoverment ve Středočeském kraji***. Zájem o všechny výše uvedené vzdělávací akce je znamením, že knihovníci chtějí být fundovaní, spolehliví, zkrátka chtějí být profesionální.

EVA ŠENFELDOVÁ *senfeldova@svkkl.cz*

Internetový bulletin *Mezi námi*

V roce 2009 jsme se v SVK v Kladně rozhodli vydávat internetový bulletin, v němž jsme chtěli zjednodušenou formou seznamovat menší knihovny s knihovnickou problematikou a zároveň je informovat, co se v knihovnictví děje. První dvě čísla ještě neměla ustálený název, který se teprve hledal ve spolupráci se všemi zájemci. Hned v prvním čísle byla zveřejněna výzva, zda by knihovníci posílali návrhy na název časopisu, a z nich byl nakonec vybrán název *Mezi námi* s podnázvem *Malý bulletin knihoven Středočeského kraje*.

Bulletin vychází jednou měsíčně, kromě prázdnin, kdy vydáváme dvojčíslo. Snažíme se, aby byl knihovníkům k dispozici vždy začátkem měsíce. Zájemci ho mohou nalézt na webových stránkách *www.svkkl.cz* v oddíle *pro knihovny*, a to ve formátech word a PDF.

Jak již bylo řečeno, časopis byl zpočátku zaměřen spíše na malé a menší knihovny, ale protože se setkal s poměrně příznivým ohlasem i mezi knihovnami středně velkými až většími, rozšířili jsme postupně pole působnosti i na ně. V prvních číslech jsme si vystačili se dvěma až čtyřmi stránkami, ale postupně se počet ustálil na šesti až devíti. Jedním z našich dílčích cílů bylo také to, aby nám knihovníci do tohoto periodika posílali příspěvky o své činnosti a ukázali tak ostatním, co se u nich děje, a zároveň se tím i prezentovali před svými zřizovateli i uživateli. A v neposlední řadě, aby se stali i inspirací pro další knihovníky. Bohužel, přestože tyto příspěvky mohou mít formu i prosté zprávy, a mohou tedy být velmi stručné, naše očekávání se nesplnilo tak, jak bychom chtěli. Přesto se najdou knihovny, které rády své příspěvky v našem periodiku pravidelně zveřejňují. Jedná se však převážně o střední a větší knihovny.

Chceme, aby byl náš bulletin zajímavý a atraktivní pro většinu knihovníků, a tak zde jeho čte-

náři mohou nalézt články věnované knihovnické problematice, dále např. zprávy z různých knihoven, zajímavá knihovnická výročí, rozhovory, citáty apod. Tyto příspěvky jsou doprovázeny fotografiemi, ilustracemi, různými odkazy a občas i kuchařskými recepty. Doufáme, že nám tato různorodost udrží stávající a eventuálně přiláká i nové čtenáře.

RADEK LIŠKA *liska@svkkl.cz*

Karel Čapek ve Středočeském kraji

REGIONÁLNÍ FUNKCE V PRAXI

Odbor Kooperace knihoven v SVK v Kladně se kromě knihoven snaží také spolupracovat i s jinými kulturními institucemi Středočeského kraje. Jednou z nich je Památník Karla Čapka ve Staré Huti u Dobříše, který připravil velmi zajímavé výstavy o tomto spisovateli – ***Život a doba spisovatele Karla Čapka*** a ***Do Anglie s Karlem Čapkem***. Obě jsou dobře graficky zpracované a svým pojetím „vystavitelné" prakticky všude. Jsou vyvedeny na plátnech, která se mohou zavěsit na přenosné stojany nebo pověsit na zeď. Věcné informace na těchto plátnech jsou zpracovány přístupnou, jednoduchou formou a přitom plní beze zbytku i funkci informační. Vhodné jsou zejména pro školní děti, které se zde dozví názornou a nenásilnou formou spoustu zajímavých informací, jež si tak snáze zapamatují. První zmiňovaná výstava představuje v časové i tematické posloupnosti osobnost Karla Čapka, a to v mnoha rovinách.

Druhá výstava je koncipována jako soubor barevných fotografií z Anglie, Walesu, Skotska a Irska, které jsou doplněny texty Karla Čapka a jeho ilustracemi. Podle ohlasů, které se k nám dostávají, můžeme konstatovat, že výstavy jsou vnímány většinou pozitivně a jako přínosné hlavně pro žáky základních škol.

A právě v realizaci těchto výstav tkví v současné době asi nejviditelnější spolupráce mezi Památníkem Karla Čapka a naší knihovnou. Výstavy jsou nám totiž Památníkem dlouhodobě zapůjčeny a my je zase půjčujeme dále knihovnám ve Středočeském kraji i mimo něj. Knihovny tak mají k dispozici zdarma velmi zdařilé výstavy, které nevyžadují ani tolik prostoru ani námahy při jejich instalaci, a které zájemcům z řad knihoven dovezeme a zase odvezeme. Výstavy jsou tudíž přístupné i malým knihovnám za předpokladu, že je mají kam umístit.

Výstava *Život a doba spisovatele Karla Čapka* putuje po knihovnách již od roku 2009 a podle zájmu ještě minimálně letošní rok putovat bude. Výstava *Do Anglie s Karlem Čapkem* byla vytvořena později a knihovny ji pro svou výstavní činnost mají k dispozici od začátku roku 2011 a řadu zájemců máme i pro letošní a příští rok. Obě byly také představeny na Polabském knižním veletrhu v Lysé nad Labem.

Výstava Do Anglie s Karlem Čapkem

K výstavám přibyla ještě jedna, která je tentokrát věnována Josefu Čapkovi, a představuje ucelený pohled na jeho život a dílo, a to jak literárního, tak výtvarného. Tuto výstavu budeme opět podle zájmu distribuovat do knihoven, zejména Středočeského kraje.

Podrobný popis výstav je též uveřejněn v tomto čísle *Čtenáře*.

RADEK LIŠKA

Foto archiv knihovny

Setkání s knihovníkem

Všichni víme, že bez vzájemné komunikace jde vždy všechno hůře. Měl jsem to štěstí, že jsem se v průběhu realizace rozhovorů s knihovníky, které v nejbližší době vydáme jako publikaci a které byly také uveřejňovány a stále ještě jsou v bulletinu *Mezi námi*, setkal s řadou knihovníků osobně. Všechna tato setkání byla příjemná, někdy více, jindy méně, podle vzájemných sympatií či momentálního naladění, kterému se nevyhne nikdo z nás. Ale všechna byla rozhodně přínosná a obohacující. Často jsme si odvezli více než jen podklady k rozhovoru. Z takové knihovny, která dobře funguje, má hezké prostředí, a hlavně knihovníka, jenž svou práci vykonává se zápalem, kreativitou i tvrdošíjností potřebnou zejména v jednáních se zřizovatelem a uživateli, odjíždíte vždy s dobrým pocitem, že vše je tak, jak má být, a máte chuť se do této knihovny znovu někdy podívat. Člověk se jen diví, co vše se dá v knihovnách dělat, co vše je schopen knihovník pro své uživatele i ve svém volném čase připravit, a dokonce často do toho zapojí i vlastní rodinu a známé.

Ale abych jen nechválil – na druhou stranu existují knihovny, které by snad raději ani existovat neměly a knihovníci, kteří jsou v knihovně jen na ozdobu. To ale nebyl případ ani jediné knihovnice (a jednoho knihovníka), s nimiž jsme rozmlouvali, což bude podkladem už zmíněné publikace, kterou připravujeme i vydáváme v SVK v Kladně sami.

Ještě předtím, než jsme s rozhovory začali, stanovili jsme si kritéria, podle nichž jsme budoucí účastníky vybírali. Zpočátku jsme chtěli oslovit především knihovníky z malých knihoven. Od toho jsme nakonec upustili, a to i kvůli častým odmítnutím z jejich strany, s odůvodněním, že nám vlastně nemají co říct. Dalším důvodem bylo zjištění, že valná část malých knihoven nedělá nic zvláštního nad rámec svých povinností, tedy jen půjčuje. A rozhovor s knihovníkem z takové knihovny by patrně nebyl pro čtenáře knihy zvlášť přínosný ani zajímavý. Nakonec jsme tedy oslovili knihovníky z některých malých, menších i větších knihoven. Zdálo se nám to celkově přínosnější i různorodější. Po tomto výběru následovala ta příjemnější část práce – osobní setkávání s vybranými knihovníky a vlastní realizace rozhovorů, což bylo sice někdy náročné (v případě více návštěv během jednoho dne), ale vždy příjemné. A protože každý z knihovníků je jiný, byl jiný i každý rozhovor. Někdy strojenější, jindy zase velmi uvolněný. Řada ze zpovídaných měla dokonce i trému.

Formu osobních rozhovorů jsme zvolili proto, že při tomto druhu komunikace se člověk většinou více otevře, a my tak získáme více a často i zajímavějších informací, než bychom se dozvěděli z rozhovorů, které bychom realizovali korespondenční formou.

Nyní jsme v poslední fázi práce na publikaci, kdy se vše dává dohromady, korektorsky i graficky upravuje, aby mohla brzy vyjít. Doufejme, že si najde své čtenáře jako předchozí publikace *Knihovny Středočeského kraje*, vydaná v roce 2004, a *Co možná nevíte o knihovnách Středočeského kraje* z roku 2009.

Městská knihovna Nové Strašecí

Na současném místě sídlí knihovna od roku 2008, před tím byla přes 60 let v nájmu nad hospodou, což nebylo vůbec ideální. Delší dobu se hledala vhodná budova, ale stále se to nedařilo.

Dnešní umístění knihovny je výhodné z několika důvodů. Sídlíme v budově, která patří městu, a tudíž neplatíme žádný nájem. Máme poměrně slušné prostorové vybavení, k dispozici je výtah a sklad, který je pěkný, světlý i teplý. Pro naše čtenáře jsme přístupní bezbariérově. Protože zde dříve byla prodejna, máme i výlohu, kterou stále využíváme. Po přestěhování do tohoto našeho nového působiště jsme rozšířili výpůjční dobu

a začaly k nám stále více chodit i maminky s dětmi, což dříve, když jsme sídlili nad hospodou, nebylo běžné.

Naše knihovna je místem setkávání. Dopoledne k nám chodí spíše senioři, kolem poledne a v brzkém odpoledni děti a studenti, kteří si zde také krátí čas, když čekají na autobus, a v pozdním odpoledni chodí nejčastěji čtenáři v produktivním věku. Navštěvuje nás poměrně dost dětí, v obci jsou totiž jak základní a speciální škola, tak i gymnázium a učiliště. Také spolupracujeme s mateřskou školou, děti u nás například vystavují své obrázky, které malovaly.

Knihovna je plně automatizovaná. Ani upomínky čtenářům neposíláme již poštou, ale formou SMS, stejně tak mohou čtenáři tímto způsobem nebo e-mailem prodlužovat své výpůjčky apod. A abychom jim také zaručili plný provoz knihovny i v době dovolených či v případě pořádání knihovnických akcí, máme v záloze naši bývalou kolegyni, která nám, když je potřeba, brigádnicky vypomůže.

Denně k nám chodí tak 70 až 80 čtenářů, z nichž velkou část, jak už jsem zmínila, tvoří děti. Jinak asi 50 procent našich čtenářů jsou lidé v produktivním věku. Zbylou polovinu tvoří senioři, děti a studenti. Naše město se stále rozrůstá, hodně se zde staví rodinné domky, a tím nám také přibývají další noví čtenáři.

Pořádáme akce pro děti i dospělé. Například pro děti připravujeme výtvarné dílny – na jaře se inspirujeme Velikonocemi a na podzim třeba Halloweenem. Také jsme se s dětmi zabývali bylinkami – vyráběli jsme si například škapulířky, při čemž se zabaví i starší děti. Na pravidelné lekce informativní výchovy docházejí žáci třetích tříd základní školy a první ročníky gymnázia. Pro dospělé jsme připravili například setkání s malířem a ilustrátorem Františkem Skálou seniorem (občanem Nového Strašecí), přednášku o Reiki, besedu o vydání *Kroniky Novostrašecka* s kronikářem a archivářem Janem Černým nebo s novinářem Tomášem Bednaříkem. Bohužel na tyto akce pro dospělé chodí méně lidí, než bychom si přáli.

Zapsáno z rozhovoru s Jitkou Tomšů, vedoucí Městské knihovny Nové Strašecí.
Za promyšlenou práci s dětskými čtenáři a získávání nových uživatelů mezi nově přistěhovanými obyvateli města byla knihovna nominována na udělení ceny Ministerstva kultury ČR **Knihovna roku 2011** v kategorii *Základní knihovna*.

Vzorná lidová knihovna ve Velkých Popovicích

Protože v naší obci přibylo nových obyvatel a dosavadní prostory v budově mateřské školy jsme museli opustit, byla po schválení místním zastupitelstvem postavena nová budova knihovny, která je přistavěna k základní škole, s níž intenzivně spolupracujeme. Škola využívá knihovnu i jako doplněk vyučování, na daná témata například připravujeme třikrát měsíčně na přání učitelů besedy pro žáky. Během celého školního roku se zde konají různé pořady. Děti, které nechodí do družiny, zde tráví celé odpoledne, píší si úkoly, vyhledávají informace na počítačích, hrají hry apod. Jsou to děti jak z naší obce, tak žáci z obcí okolních, kteří dojíždějí do základní školy. Je mi velmi příjemné, že se ke mně hlásí i v dospělém věku. Nejvíce spolupracuji se základní uměleckou školou. Pravidelně se zde konají výstavy i koncerty žáků ZUŠ Velké Popovice. Knihovnu kromě dětí samozřejmě navštěvují také ostatní občané. Prostory knihovny jsou hojně využívány i pro další akce knihovní nebo obecní, probíhaly zde i taneční kurzy.

Celý fond knihovny je již uložen v počítači a půjčujeme plně automatizovaně. Knihovnu propaguji každý měsíc v místním *Zpravodaji*, upozorňuji na zajímavé novinky a píši články o aktuálním dění. Kromě obvyklých služeb donáším knihy handicapovaným a starším občanům domů. Nejvíce se u nás čtou thrillery, detektivní romány a historické romance.

Většinu čtenářů máme ve věku kolem čtyřiceti let, ale samozřejmě chodí hodně senioři a děti. Vloni se zaregistrovalo 182 dětí do 15 let. Počet čtenářů stále stoupá. Za sedm let se zaevidovalo 500 nových.

Jak již jsem naznačila výše, v prostorách knihovny se koná řada akcí pro děti i dospělé. Pořádá je knihovna, obec i základní umělecká škola. Jsou to např. koncerty žáků a učitelů základní umělecké školy, divadelní představení žáků téže školy. Připravili jsme také besedy se známými osobnostmi, jako byli např. Miloš Nesvadba či Václav Větvička. Zkoušeli jsme také programy pro seniory. Pozvali jsme harmonikáře, kteří hráli lidové písně či tzv. „hašlerky", přišlo ale bohužel velmi málo posluchačů.

Pro žáky základní a mateřské školy připravuji povídání o nových knihách nebo besedy na dané téma, které doplňují učivo hodin českého jazyka a dějepisu. Obec využívá prostory knihovny pro obecní účely velmi často.

Knihovna je jediné kulturní centrum v obci, jejíž vedení si to náležitě uvědomuje a knihovnu aktivně podporuje. S obecním úřadem máme velmi dobré vztahy, vychází mi zde s řadou věcí vstříc. Představitelé obce jsou totiž rádi, že knihovnu mají.

Zapsáno z rozhovoru s Helenou Papírníkovou, vedoucí Vzorné lidové knihovny ve Velkých Popovicích.
Knihovně byla udělena cena Ministerstva kultury ČR **Knihovna roku 2010** – Zvláštní ocenění a diplom v kategorii *Základní knihovna.*

Připravil **RADEK LIŠKA**
Foto archiv knihovny

Centrum volnočasových aktivit v Milíně

REGIONÁLNÍ FUNKCE V PRAXI

Pokud to ještě nevíte z denního tisku či rozhlasu, tak vězte, že v poslední listopadový den loňského roku v jednu hodinu odpoledne se za přítomnosti hejtmana Středočeského kraje MUDr. Davida Ratha slavnostně otevřely dveře nového **Centra volnočasových aktivit v Milíně** (okres Příbram). Této akce se zúčastnili nejen místní obyvatelé, ale zavítali sem i lidé ze vzdálenějšího okolí. Všichni byli zvědaví, jak dopadla přestavba budovy, která původně byla sýpkou a před tím, než přešla do majetku obce (rok 2009), sloužila místnímu svazu chovatelů. Na projekt získala obec Milín dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Už z názvu vyplývá, že jde o místo, které bude sloužit návštěvníkům jako zázemí pro volný čas. Díky projektu se pod jednou střechou zabydlela knihovna, mateřské centrum, nízkoprahový klub a kronikář, který střeží výstavní a přednáškovou síň. Celý komplex je bezbariérový a kromě čtvrtka a neděle je otevřeno každý den. O řádný chod zařízení se starají tři zaměstnankyně, kterým sekunduje mnoho maminek, řemeslníků a také dobrovolníků.

Návštěvníci tak mohou využít jakési informačně-turistické centrum, kde získají informace o zdejším regionu, aktuality z pořádaných akcí, autobusová spojení atd. Děti a dospívající svoji energii ventilují v odpoledních hodinách v „nízkoprahách". Kromě horolezecké stěny, pingpongového stolu si mohou své dovednosti vyzkoušet u kulečníku, fotbálku, hokeje a šipek. Na přízeň dětí se také těší dva neustále hladoví pískomilové, kteří tady mají domov.

Milovníci historie a umění by si neměli nechat ujít výstavy nainstalované ve druhém patře budovy. První výstava patřila zdejšímu keramickému kroužku umělecké školy. Žáci z řad dětí i dospělých představovali své výrobky – postavičky, misky, hrnečky a keramický betlém.

Maminky s dětmi mají svoji krásně vymalovanou hernu v prvním patře a scházejí se tam nejen ke cvičení, ručnímu tvoření, ale i k různým společným aktivitám.

A čtenáři rozhodně nemohou minout oddělení knihovny. Oproti knihovně „staré" jsou oddělení pro dospělé a dětské čtenáře rozděleny do dvou moderně vybavených a zařízených pater. Pro

čtenáře byla knihovna uvedena do provozu 5. 12. 2011. V knihovně kromě knihovnických služeb mohou uživatelé zdarma využívat počítače s internetovým připojením, kopírovat a tisknout ve formátu A4, ale nově i v A3, a to nejen ze zdejších počítačů, ale i z přinesených flashdisků. Zakoupit si mohou pohled Milína a brožury, v předprodeji vstupenky na plesy, nebo si jen tak popovídat se svými přáteli.

Co znamenají tyto změny pro nás knihovnice? Zaprvé obrovskou mozkovou činnost, jelikož ještě samy pořádně netušíme, kam jsme které knihy zašantročily. Zadruhé si zvykáme na novou otevírací dobu, která je oproti dřívější rozšířena na 31 hodin týdně v oddělení pro dospělé a na 14 hodin v oddělení pro děti. A samozřejmě stále doladujeme mouchy typu: tu něco přišroubovat, upravit nástěnky, zjistit proč klíč nezamyká, kde skončily faktury za to a za ono…

Jeden velký rest si přenášíme do nového roku, a je jím úprava okolí. Kolem centra máme v plánu vybudovat něco jako zahradu pro všechny, tzn. s lavičkami, prolézačkami, venkovní horolezeckou stěnou, králíkárnou, psí studánkou a ruským kuželníkem.

Plánů do budoucna máme mnoho, nápadů zrovna tak, a věříme, že naši stávající čtenáři, i když to mají o kapánek dál (jak sami říkají), si k nám cestu najdou a nové možnosti osloví a nalákají i další tváře.

Za knihovnu zaznamenaly
KLÁRA KOLÁŘOVÁ *a* **JITKA SLANCOVÁ**
knihovnaebm@volny.cz

Foto archiv knihovny

Mediální výchova v malé knihovně? Proč ne?

Jednou z možných aktivit, která naplňuje cíle **mediální výchovy** jako průřezového tématu Rámcových vzdělávacích programů, je Novinářský kroužek pro děti – fungující ať již tradičně ve škole či právě při knihovně. Výchova k **mediální gramotnosti** se stává v dnešním světě jednou z hlavních součástí vzdělávání občansky zodpovědného člověka. Porozumět stále složitějšímu světu médií (noviny, televize, internet a další) je totiž důležité již od dětského věku.

V roce 2011 jsme se rozhodli založit dětskou redakci při Obecní knihovně v Žilině (800 obyv., okres Kladno). Tak jako mediální výchova zahrnuje i náš kroužek dvě složky. **Teoretické** schůzky jsou zaměřeny na představení základních žánrů, které se v novinách a časopisech vyskytují (rozhovor, reportáž, fejeton, zpráva apod.), ale také na vysvětlení samotných procesů při přípravě novin (autorská spolupráce, korektury, grafika, tisk atd.). **Praktická** část celého projektu obsahuje přípravu dětí na samostatnou tvorbu médií. Zde se jedná o takzvaný *learning-by-doing* koncept. V jeho rámci se mladí novináři učí vyhledávat informace a realizovat své myšlenky a nápady právě **produkcí vlastních novin**.

A co se nám za loňský rok povedlo? Jak děti kroužek vnímají a co jim přináší? Jako správní novináři vám o tom sami napsali několik postřehů.

Mladé novinářky při práci

Náš časopis Žiliňáčci vychází od dubna 2011. Začala jsem do kroužku chodit, protože jsem chtěla zjistit, jaké to je vydávat noviny. Za dvě pololetí jsme psali o našich zážitcích, kreslili, fotili na Dětském dnu a vyráběli koláže na obálku. Naučili jsme se psát recenze o našich oblíbených knížkách, povídali si o reklamách a sestavovali křížovky, vyráběli komiksy. Na kroužku je sranda…

MARTINA H.

O novinářském kroužku jsem se dozvěděla týden před vydáním druhého čísla. Moc se mi tady líbí. Přihlásila jsem se, protože jsem to prostě chtěla zkusit, a první číslo Žiliňáčků mě zaujalo…

VIOLA K.

O novinářském kroužku jsem se dozvěděla na kroužku mladých hasičů. Dostali jsme dvojlist s přihláškou a informacemi. Informace, které byly na listech napsány, mě velmi zaujaly. Doma jsem se zeptala rodičů. Ti mi řekli, ať si tam chvilku posedím, podívám se, jak bude kroužek fungovat a hlavně, jestli mě to bude bavit. Byla jsem ráda, že mi rodiče vlastně dali souhlas. První setkání začalo v dubnu 2011 a já už věděla, že mě to bavit bude. Bylo to skvělé! Byli tam i moji dobří kamarádi a ani tam nebyla nuda. Právě naopak. Byla tam velká legrace. Další schůzka se konala za čtrnáct dní. Sbírali jsme informace, dělali křížovky, hádanky, rébusy, novinky, fotoreportáže a mnoho dalších věcí, abychom ještě před prázdninami mohli dostat první číslo našeho novinářského časopisu, kterému jsme dali jméno „ŽILIŇÁČCI“. Poslední červnový týden se konala naše poslední předprázdninová schůzka spojená s veselím a rozdáním našeho prvního čísla. Nakonec všichni členové odešli s úsměvem, prvním číslem a s chutí doma skočit do bazénu. Nastaly prázdniny a s nimi přišly i prázdniny všech mých kroužků. Ale ani o prázdninách jsem jako správná novinářka nezahálela a psala si na různé papíry a do deníčků, kde jsem všude byla a jak jsem dovolenou a výlety strávila. Druhý týden v září jsme se znovu po dvou měsících sešli. Začali jsme popisovat svoje zážitky z prázdnin. Všichni jsme přemýšleli, co o prázdninách napsat a najednou ten čas tak rychle utekl, že každý musel svůj článek dopisovat za domácí úkol. Sešli jsme se ještě několikrát, opět střádali informace, psali příběhy a na poslední předvánoční hodinu jsme se těšili. Dostali jsme totiž druhé číslo našeho časopisu a pak jsme si povídali a psali do časopisu „ČTENÁŘ“. Opět se sejdeme zase až v půli ledna nebo v únoru 2012.

ELIŠKA K.

Do novinářského kroužku jsem začala chodit hned v dubnu, kdy nám o něm řekla paní učitelka. V prvním čísle jsme se všichni představili a pak jsme psali různé zprávy z akcí, výletů, připravili si náš oblíbený recept, vytvářeli křížovky, hádanky atd. Do druhého čísla jsme připravili rozhovor s hokejistou, který za námi přijel spolu s novináři z Kladna. Psali jsme také o našich zvířátkách a kreslili přísloví…

KAROLÍNA H.

O novinářském kroužku jsem se dozvěděla ve škole. Na první schůzce jsem zjistila, že je to fajn a že nás tu je naštěstí málo (tak akorát na práci). Když nám vyšlo první číslo, věděla jsem, že sem chci určitě dále chodit. Naše vedoucí Lenka nám zařídila také besedu s novináři z Kladenských listů, kde byl i hokejista Lukáš Cikánek…

KLÁRA V.

Naše redakce má 6 až 9 stálých novinářů a novinářek a vybavili jsme ji opravdovými pomůckami dobrého publicisty – fotoaparátem a diktafonem. Celý projekt byl podpořen Ministerstvem kultury ČR v rámci programu Knihovna 21. století, spolupracujeme také s místní Základní školou. Neváhejte a zkuste podobnou aktivitu i ve vaší knihovně.

Text a foto **LENKA ŠIMKOVÁ**
knihovnazilina@seznam.cz

V tom krásném městě Kostelci…

Výpisky z četby děl Josefa Škvoreckého

»„Seděli jsme v Port Arturu a Benno řekl:

„Tak revoluce se vodkládá na neurčito.“

„Jo,“ řekl jsem a strčil jsem si plátek do úst. „Z technickejch důvodů, ne?“

…

„Áno, z technickejch důvodů,“ řekl. „Nemaj dost zbraní a odvahy a je tady eště moc Němců.“

„Vůbec je to blbost,“ řekl Fonda. „Ať je každej rád, že to doposavad de tak hladce.“

„Jenže vono to moc hladce nejde,“ řekl Benno.

„Jak to?“

…

„Včera se to mazalo v Chodově,“ řekl a vyšrouboval jeden píst.

„Co se mazalo?“

„Někdo se vožral a vystrčil vlajku a lidi šli vodzbrojovat Němce.“ Benno plivl na píst a strčil ho zpátky.

„A co se stalo?“ naléhal Fonda.

„Němci se prostě nedali vodzbrojit.“

„Přišel někdo vo hubu?“ zeptal se Harýk.

„Jo,“ řekl Benno lakonicky.

„Kolik?“

„Asi štyry.“

„Jak to víš?“

„Fotr tam byl ráno se Šabatou.“

„A jak to tam vypadá?“

„Klid a všichni sou vosprchovaný.“

„Němci tam zůstali?“

„Jo.“«

Tak tímhle klasickým hemingwayovským dialogem to v roce 1958 všechno začalo. Tehdy *Zbabělci* vyšli a co se dělo, je všeobecně známo. Už v těch několika řádcích v úvodu je vše, co ten poprask způsobilo i to, proč se čtenáři do *Zbabělců* zamilovali. Všechno tu sedí, všechno je přirozené, podobné postoje přece známe ze své zkušenosti. Všemu lze věřit. Vydání z roku 1966, které mám ve své knihovně, je uvedeno Hemingwayovým citátem: *„Spisovatelovým řemeslem je mluvit pravdu.“* Mysl a jednání hrdinů *Zbabělců* okupoval swing a holky, světodějné události byly pouhým pozadím – alespoň toho 4. května 1945, kdy byl výše uvedený dialog veden. V průběhu osmi dnů, v nichž se román odehrává, revoluce vystupuje do popředí a zamává – někdy víc, někdy míň – s osudy vlastně všech aktérů příběhu, ale pak se věci zase dostanou na své přirozené místo.

Zbabělci působili na čtenáře jako blesk z čistého nebe. V záplavě nestravitelné paliteratury se objevila tahle tenká knížka a byla zábavná, věrohodná a příběh, který vyprávěla, vzali čtenáři za svůj. A to se neztratilo, žádné zákazy ani perzekuce na tom nic nezměnily. Ta kniha už byla přečtena, žila v myslích čtenářů a co se dělo, jen povzbudilo další a další k její četbě. Všimněte si, jak nenápadný a nezvratný vliv může kniha mít.

Když vyšli *Zbabělci* poprvé, tak jsem sice už byla čtenářkou, ale mým oblíbeným hrdinou byl kocour Mikeš. V roce 1966, kdy vyšli potřetí, jsem už Škvoreckého vyhledávala cíleně. Redigoval měsíčník *Světová literatura* a působil jako redaktor knižní redakce Odeonu. Uváděl k nám autory z angloamerické oblasti, překládal a psal vynikající předmluvy a doslovy ke svým překladům i k překladům svých kolegů a přátel: Jana Zábrany, Františka Jungwirtha, Jarmily Emmerové a dalších. Přečtěte si třeba brilantní doslov k *Vraždám v ulici Morgue* E. A. Poea (Mladá fronta, Smena, Naše vojsko 1964). To, že pomáhal knihám a jejich autorům vstoupit do našeho českého literárního rybníka, je další pěšinka, po níž v literatuře kráčel. Začala už dávno v Praze, Škvoreckých nakladatelská činnost v Kanadě je jejím přirozeným pokračováním a velkolepým vyústěním.

Z knih, které vydal v Praze ještě před svým odchodem do exilu, jsem měla velmi osobní vztah ke *Lvíčeti*. Až téměř do poloviny devadesátých let jsem byla zaměstnána v různých nakladatelstvích a nikdo nedokázal popsat komunistickou absurditu těchto institucí tak jako Josef Škvorecký. Kolik sil bylo třeba vynaložit, aby se zabránilo vydání některých knih! Myslím, že podobný vztah mají muži k *Tankovému praporu*.

Bombou bylo vydání *Miráklu*. Ten způsobil v Praze, kam se brzy dostal, obrovský poprask. Kdekdo v něm poznal kdekoho a mnozí prohlašovali, že „to“ se nedělá. Odkud věděli, co se dělá a co ne, ví jen pámbu. Sám Škvorecký, který román napsal v letech 1969–1972, k tomu dodává, že spíš než aby popisoval skutečné postavy, používal inspirativní vzory, ale to dělají všichni spisovatelé. Z vody nikdo nic neuvaří. Nicméně *Mirákl* a zejména autorovo opus magnum *Příběh inženýra lidských duší* (napsán v letech 1975–1977) jsou mé dvě nejzamilovanější knihy. Snad proto, že jsem v nich našla svou zkušenost či to, z čeho má zkušenost vyrůstala. A považuji za štěstí, že se na to mohu dívat očima Dannyho Smiřického, to jest s obrovským smyslem pro humor a pro grotesku, s bezbřehým pochopením pro sebepraštěnější lidskou bytost, se zvědavostí a snahou nahlédnout hlubiny a zákruty lidské existence a s naprostým zavržením jakékoli totality.

Škvorecký sám k tomu říká: *„A když jsem překročil rozmezí půlky života, začal jsem tady, na tomhle kontinentě Poea, Twaina a Faulknera rekapitulovat v próze svůj život. Velkým básníkem se člověk může stát ve dvaceti, pak zemřít ve čtyřiadvaceti, a zůstat živý, neboť pro lyrickou poezii člověk nepotřebuje víc než svěží silné city a sluch pro slova. Ale stát se ve dvacítce vyzrálým romanopiscem, k tomu je potřebí zázrak. K tomu si člověk potřebuje uchovat svěží silné city až do sklonku svého času, kdy už nashromáždil bohaté zkušenosti, stovky skutečných událostí, na nichž se podílel, stovky lidí – líbezných a legračních, smutných a protivných –, kteří mu přešli přes cestu, desetiletí historických zvratů, politických kotrmelců, moudrostí a pitomostí našeho věku.“* Zbývá dodat, že je to zapotřebí stokrát probrat a přesypat, nalézt souvislosti a začít vyprávět a neztratit červenou nit. *Mirákl* ani *Inženýr* nejsou vyprávěny v časové posloupnosti… *„Zdálo se mi, že chronologické zachycení osudů na pozadí naší doby, kde šílenství války a místní despotové se zmocňují celých zemí a kontinentů, je neadekvátní.“* A tak se autor uchýlil k metodě Josepha Conrada, jehož považoval za nejlepšího z moderních spisovatelů, k metodě úmyslného zmatku.

„Hlavou se mi honily stovky historek, tucty bezdějových dějů; odmítaly srovnat se do přehledných vzorů. Nahodil jsem epizody, konverzace, images na kousíčky papíru, pak jsem se usadil na podlaze, a jako kdybych dával dohromady gigantickou skládačku, začal jsem těmi útržky minulosti šoupat. Rozdělil jsem je podle kontrastů, podle podobností, spojil jsem je tónem a smyslem; pokoušel jsem se stvořit svět ze zmatků svého života a našeho zmatečného století. Nakonec se jakýs takýs obraz vynořil.“

Co mám ještě ráda na Škvoreckého knížkách, je jazyk. Přesněji jazyky, protože autor umí promlouvat slangem mládeže, umí podkrkonošsky i pražskou intelektuálštinu, umí Czenglish a předválečnou středostavovskou češtinu i bizarní jazyk komunistických potentátů. V *Miráklu* dosahuje Škvorecký jazykové bravury třeba promícháním tří jazyků při konverzaci mezi Dannym Smiřickým, sovětským spisovatelem Arašidovem (vypravěčem proslulé *Legendy o muži s vodkou*) a uhlazeným Britem Alanem Crazyhandem.

Pokus o charakteristiku *Příběhu inženýra lidských duší* vzdávám předem. Dílo tak hýřivě bohaté a mnohovrstevnaté je nejlepší číst. Ale neodpustím si ocitovat pár vět z recenzí z amerického tisku, které Škvorecký uvedl ve svém samožerbuchu *Příběh neúspěšného tenorsaxofonisty*: *„Životodárný, vážný a nádherně zábavný román…; …mistrovské dílo onoho moderního žánru: srdcervoucího smíchu od plic…; Současně maniakální a tklivý, mimořádně bohatý portrét člověka mučeného a zároveň posilovaného vzpomínkami na svět, který opustil…; Je to nádherná kniha… zachycuje výjimečný okamžik historie. Je to magnum opus.“* Ty poslední dvě věty pocházejí od Milana Kundery.

V *Příběhu inženýra lidských duší* mě nejvíc zasáhly semináře Dannyho Smiřického, tentokrát už profesora angloamerické literatury na Edenvalské univerzitě v Kanadě. Snaží se „dětem z prérie“ zprostředkovat zkušenost člověka, který se kdesi ve střední Evropě střetl s totalitou. Posloužil mu k tomu oblíbený autor Joseph Conrad a jeho román *Srdce temnoty*. Interpretace tohoto temného podobenství o totalitě – mimochodem naprosto originální – je podána ještě jednou ve Škvoreckého esejích shrnutých ve svazku *Podivný pán z Providence*

a jiné eseje. Ale v *Inženýrovi* prozaická forma umožňuje s velkým citovým nábojem zobrazit zoufalý zápas o zprostředkování této zkušenosti studentům i o úpornou snahu některých z nich porozumět něčemu tak nepochopitelnému či dezinterpretovat to pod vlivem zvrácené, a tudíž nebezpečné ideologie ohrožující mladou a bezbrannou duši vydanou napospas všelijakým cynickým šibrům s ideami. Škvorecký to v románě, na rozdíl od učeného eseje, vypráví s celou škálou pocitů – od beznaděje nad nesdělitelností individuální zkušenosti po jímavou snahu probudit ve skupince studentů schopnost sebezáchovného vlastního kritického postoje. Občas tak činí i se skeptickým nadhledem, který mu nedovolí sklouznout k mesiášství či naopak totálnímu cynismu. Je to strhující čtení i úžasná lekce z literatury. Do Conradova *Srdce temnoty* se nikdy nepouštějte, aniž byste si přečetli Škvoreckého interpretaci.

Lekce z literatury vlastně dával Josef Škvorecký průběžně. Knížečka esejů *O nich o nás* mě definitivně získala pro angloamerickou literaturu. Ve svazcích *Podivný pán z Providence* a *Mezi dvěma světy* naleznete úvahy o české i světové literatuře, promluvy, které mnozí znají z poslechu Hlasu Ameriky. Kdo ty knížky přečetl, musí obdivovat Škvoreckého hluboké znalosti a jeho zaujatost literaturou. A závidíhodnou schopnost podat zábavně i literárněvědnou látku.

Josef Škvorecký toho napsal hodně, k dispozici je bibliografie jeho děl i sebrané spisy. Skutečností, která by mohla zaujmout knihovníky, je jeho přátelství s bývalým dlouholetým ředitelem náchodské knihovny dr. Jaroslavem Suchým. Až narazíte v *Prima sezóně* na postavu Jarky Mokrého, třeba v povídce *Zamřížovaný charleston*, věřte, že je to on. V Lidovkách (6. 1. 2012) byla uvedena ještě jedna vzpomínka, která souvisí s velkou „očistou" fondů knihoven na počátku sedmdesátých let. Dr. Suchý prý Škvoreckému vyprávěl, že na jakési instruktáži v této věci byla i výstavka proskribovaných knih a u každé z nich anotace, proč je dílo závadné. U *Konce nylonového věku* prý stálo jen lakonické: Pornografie!

Svou čtenářskou vzpomínku na milovaného autora bych chtěla skončit opět citátem. Škvorecký v něm zformuloval své myšlenky vyvolané debatami se čtenáři nad novelou *Bassaxofon*: *„Co je smyslem života, nevíme přesně. Ale ve chvíli, kdy ztratíme senzitivitu pro tuhle ústřední a tajemnou otázku naší existence, naše lidství se umenší. V té chvíli jsme se vydali na cestu za bezmyšlenkovitým přijetím bezmyšlenkovitých názorů, neprokázaných tvrzení, fosilizovaných představ o lidech, o jejich společnosti a o jejich životech… Co je lidské, je neschopnost říct konečné slovo. Všechno ostatní jsou iluze, často nebezpečné iluze. Endlösungen, konečná řešení, jak už dnes víme, jsou všechna falešná. Nakonec nevyřeší nic. Zvýší jen utrpení a zmnohonásobí smrt."*

HANA JIRKALOVÁ

JOSEF ŠKVORECKÝ – prozaik, scenárista, překladatel, esejista a nakladatel se narodil 27. září 1924 v Náchodě v rodině bankovního úředníka. Studoval na reálném gymnáziu a už v tomto období se věnoval jazzu a krátce hrál v náchodské kapele Red Music, což se promítlo i do jeho literární tvorby. Po skončení války začal studovat na Lékařské fakultě UK, záhy přestoupil na Filozofickou fakultu UK, kde se zapsal na angličtinu a filozofii. Po absolvování pracoval jako nakladatelský redaktor, od roku 1963 byl spisovatelem z povolání. Začátkem roku 1969 odjel na stipendijní pobyt do USA, z něhož se už nevrátil. Se svou ženou spisovatelkou Zdenou Salivarovou se usadili v Torontu, kde v roce 1971 založili nakladatelství Sixty-Eight Publishers, v němž vydávali především české exilové autory a v Československu zakázaná díla (do roku 1993 celkem 227 titulů). Josef Škvorecký zemřel v Torontu 3. ledna 2012.

Foto z návštěvy Náchoda v roce 1994. Archiv redakce

LUCIE KONÍČKOVÁ lucie.konickova@gmail.com

Model knihovního profilu na Facebooku se zaměřením na děti a mládež

Článek je druhou částí dvoudílného materiálu zabývajícího se sociálními médii a jejich využitím v knihovnách. Čerpá z kapitol diplomové práce *Sociální média a knihovny – Facebook. Model knihovního profilu se zaměřením na děti a mládež*.[1] Druhý díl se věnuje modelu knihovního profilu v rámci sociální sítě Facebook se zaměřením na uživatele z řad dětí a mládeže. Popisovaný model shrnuje teoretická východiska pro tvorbu konkrétního profilu, jenž byl vytvořen ve spolupráci s Knihovnou Petra Bezruče v Opavě a testován po dobu šesti měsíců za účelem ověření správnosti a účinnosti těchto teoretických předpokladů.

Služby knihoven dnes zahrnují poměrně širokou oblast, kterou není třeba představovat. V historii jejich rozvoje je významným mezníkem automatizace knihovních procesů. Díky ní bylo možno služby rozšířit, interní procesy optimalizovat a opět vyjít o krok vstříc čtenářům, z nichž se pomalu vyvinuli uživatelé. A stejně jako se tito museli naučit přijmout a využívat výhody automatizace své knihovny, je teď řada právě na knihovnách, aby se zase přiučily něco od nich. V prvé řadě je třeba se uživatelům do jisté míry přizpůsobit, naslouchat jejich potřebám, požadavkům, přáním. Ne, že by to knihovny nedělaly, ale sledovat dnešní trendy často znamená jít tam, kde jsou uživatelé, dělat to, co žádají a využívají a zvládat vše tak, jak to oceňují.

Jedním z často zmiňovaných důvodů pro opodstatnění negativní odpovědi na otázku, zda a proč knihovna využívá nějakou on-line aplikaci sociální sítě (dále jen OASS), resp. přímo Facebook (dále jen FB), bývá nedostatek času k „údržbě" takových stránek. Jelikož je fenomén OASS chápán více jako volnočasová aktivita (a tudíž s nepříliš vysokým významem), nepřiděluje se jeho správa pracovníkům z řad informaticky zaměřeného personálu, jako jsou programátoři, správci sítě, weboví designéři nebo administrátoři, ale běžným pracovníkům z řad knihovnických. Ovšem takovým způsobem, že se často prostě jen přidá k jejich dalším běžným pracovním povinnostem. Od pracovníka, který na takovou práci „navíc" nedostane také náležitý časový prostor, nelze ani příliš očekávat, že k ní okamžitě zaujme dychtivý, optimistický a hlavně kreativní postoj, jaký vyžaduje. Pak se rovněž nelze divit, jestliže je správa profilu považována spíše za nepříliš oblíbenou komponentu pracovní náplně, o to více, pokud si pracovník s touto záležitostí neví rady.

Dalším faktorem, který ovlivňuje ono tápání knihovníků v oblasti OASS, je fakt, že dosud není a nebylo nikde stanoveno nebo řečeno, co vlastně prostřednictvím profilu knihovny v rámci OASS ventilovat. Nejrozšířenější způsob vypadá tak, že knihovny svůj profil využívají jako další kanál pro distribuci stejných informací, jaké vysílají do světa ještě svými klasickými webovými stránkami, propagačními plakáty a informačními letáky na nástěnkách uvnitř svých budov. Proti nim stojí zastánci „progresivnějšího proudu", kteří prosazují co největší přizpůsobení se prostředí – sledovat a osvojit si charakteristiky média, jehož knihovna využívá, a následně se tak jeho uživatelům co nejvíce přiblížit.

Při konstruování návrhu vzorového testovacího profilu hrály roli především dojmy z reakcí knihovnic a knihovníků na téma přítomnosti knihovny na Facebooku, poznatky z průzkumu obsahu a designu již existujících knihovních profilů a v nezanedbatelné míře také vlastní názor autorky na tuto problematiku, a to jak z pohledu uživatelky FB, tak čtenářky, a do jisté míry i knihovnice.

Ze všech těchto informací a podnětů nakonec vykrystalizovaly dvě stěžejní otázky, které byly základem pro realizaci konečného návrhu, a to

ODKAZY:

1) KONÍČKOVÁ, Lucie. *Sociální média a knihovny – Facebook.*

„Jak?" a „Co?". Odpovědi na ně byly přímým podkladem pro získání představy o způsobu organizování/minimalizování práce s profilem a o jeho náplni.

Hlavní princip OSS = sdílení

Jak již bylo naznačeno výše, zdá se, že hlavními úskalími správy profilu knihovny na FB je časový prostor a vlastní náplň stránek. Podle dosavadních zkušeností a poznatků získaných sledováním situace na FB a různých přístupů jednotlivých knihoven si troufám tvrdit, že jádro těchto problémů může spočívat v tom, že OASS často nejsou knihovníky adekvátně pochopeny, a tedy ani využívány tím způsobem, jakým vůbec vznikly a jaký je vlastně jejich principem. Ten tkví ve sběru a sdílení informací, které dohromady vytváří jev, jenž by se dal pojmenovat jako „síťování" a který vyjadřuje postupné propojování uživatelů skrze sdílený obsah do pomyslné sítě charakteristické určitými znaky. Tímto znakem může být například společný zájem, téma, věkový či geograficky založený rys nebo aktuální „módní" či masová tendence.

Obrázek 1 názorně ilustruje síťovací princip přímo na profilu Děti a mládež KPBO, který je předmětem praktické části této studie.

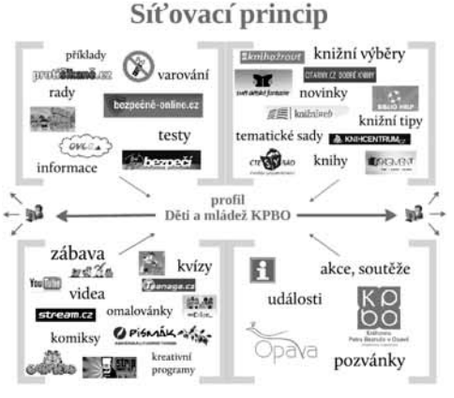

Obr. 1: Síťovací princip testovacího profilu Děti a mládež KPBO na FB

Na jeho základě se pak lze zaměřovat na různé skupiny uživatelů, a to sdílením obsahu, který vyhovuje jejich potřebám, zájmům a preferencím, jak je ilustrováno obrázkem v případě zacílení na věkový segment dětí a mládeže v rozmezí 13 a 18 let.

Vytváření vlastního obsahu je činnost, která pravděpodobně děsí většinu knihovníků pověřených správou těchto typů profilů. Knihovna ale nemusí nutně vytvářet nějaký obsah jenom proto, aby její profil nezůstal prázdný. Pokud její aktivity, o nichž chce prostřednictvím sociálních médií informovat, nebo jiné činnosti vystačí na každodenní „zásobování zdi" FB profilu, pak není co řešit. Ovšem častější jsou situace, kdy stránky knihoven na FB „zejí prázdnotou", resp. několik dnů až týdnů starými příspěvky. Tímto způsobem se cíle prezence knihovny na FB, ať už jde o získávání nových fanoušků (a potažmo i čtenářů), rozšiřování informací o knihovně a z knihovny, podpora čtení či cirkulace čtenářských informací, určitě nenaplní.

Modelový profil Děti a mládež KPBO je založen na myšlence, že pravidelné zveřejňování nových příspěvků a udržování fanouškovské/čtenářské obce FB v kontaktu s knihovnou je sice důležité, ale nemusí být tolik náročné na vlastní tvorbu a výběr. Jádrem modelového způsobu „obhospodařování" FB profilu je totiž již zmíněné zacílení na určitou demografickou skupinu a formulace jejích charakteristických rysů, ze kterých jsou odvozeny či vysledovány zájmy, preference a potřeby.

Obr. 2: Příklad příspěvku získaného harvestingem z různých informačních zdrojů

Na základě těchto informací pak lze udělat jednorázovou, v případě potřeby ale i vícenásobnou rešerši, vybrat a nashromáždit informační zdroje odpovídající zjištěným charakteristikám a ty pak sledovat, pravidelně kontrolovat a sbírat či vybírat z nich informace, které jsou vyhodnoceny z hlediska cílového segmentu za zajímavé. Informace získané tímto účinným „harvestingem" lze poté jednoduše sdílet na FB profilu, a to buď vlastním příspěvkem ve formě nového statusu, doplněného o odkaz, fotografii nebo video, anebo přímým odkazem, fotografií či videem s vlastním komentářem (viz obr. 2).

Tímto způsobem se dané informace mohou šířit nejen komunitou čtenářů, kteří jsou fanoušky daného knihovního profilu, ale také prostřednictvím sítě jejich přátel k lidem, již fanoušky nejsou. Pokud totiž uživatel příspěvek generovaný na profilu knihovny okomentuje, bude ho sdílet nebo mu dá „palec nahoru", pak se tato aktivita objeví ve výpisu jeho činností, viditelných všem jeho přátelům v rámci OASS. Informace o knihovně, jejích akcích nebo knihách obecně se tak může šířit napříč celou komunitou nezávisle na tom, kdo je čtenářem dané knihovny, a kdo ne.

Tematická struktura vzorového profilu

Způsob naplňování profilu byl již osvětlen, jedna ze dvou směrodatných otázek – „Jak?" – byla zodpovězena. Zbývá ještě najít odpověď na druhou otázku – „Co?" – aneb struktura a složení vlastní náplně vzorového profilu. Po důkladném zamyšlení nad možnostmi a mezemi, kterými se OASS Facebook vyznačuje, byly stanoveny čtyři okruhy sdružující základní témata, o nichž lze z pohledu knihovny uvažovat jako o adekvátních. Tematickou strukturu hlavních okruhů ilustruje obrázek 3.

Obr. 3: Schéma struktury tematické náplně vzorového profilu Děti a mládež KPBO

Opticky i reálně největším znázorněným tématem jsou *Informace o knihách*. Určení tohoto okruhu bylo v podstatě nejjednodušší volbou, protože o čem jiném by měla knihovna informovat ve větší míře než o knihách a knižní kultuře.

Dalším velkým tematickým okruhem je *Zábava*. Jeho stanovení vycházelo ze zřejmého a čím dál častěji zdůrazňovaného chápání OASS FB především jako volnočasové aktivity a místa k zábavě, kontaktu se známými a přáteli, sdílení informací osobního charakteru, interakci s novými lidmi apod. Tuto výraznou charakteristiku je třeba přijmout a také se podle ní zařídit. Uživatelé se zde chtějí v první řadě bavit. Je třeba jim tedy nabídnout i tento typ informací. V dobře sestaveném „mixu" s informacemi vyšší váhy pak lze vytvořit obsah, který bude lépe stravitelný i pro méně náročné uživatele a přitom určitým způsobem informačně stále hodnotný.

Dva menší okruhy v rámci schématu pak tvoří *Akce, události* a *eBezpečí*. Menší proto, že netvoří stěžejní náplň, ale spíše okrajovou část obsahu, ať už vzhledem k nižší frekvenci výskytu prvků nebo vzhledem k povaze použitého média.

Oblast *Akce, události* zahrnuje především zpravodajství a ohlašování akcí konaných buď v rámci knihovny samotné, města, v němž knihovna sídlí, nebo též pozvánky na jakékoli akce a události, které nějakým způsobem vyhovují zvolenému segmentu uživatelů, na něž je profil zaměřen.

Adekvátní informovanost a povědomí o rizikách pohybu na internetu a způsobu jejich předcházení jsou dalšími potenciálními cíli, které mohou knihovny jako strážci informační bezpečnosti svých uživatelů sledovat. Svůj profil v prostředí OASS FB mohou využít nejen jako prostředek pro vlastní propagaci a další ze způsobů, jak se přiblížit své čtenářské obci, ale také nabídnout informační pomoc a základní seznámení s pravidly a doporučeními o bezpečnosti v oblasti sociálních médií. Posledním blokem proto byla zvolena oblast nazvaná *eBezpečí*. Představuje tematický kanál pro distribuci informací z prostředí internetu se zacílením na negativní aspekty jeho využívání.

Konkrétní náplň jednotlivých oblastí je v následujících pododdílech popsána jako obsah daných čtyř modulů, které dohromady tvoří jádro tematické struktury profilu Děti a mládež KPBO (viz obr. 8).

Modul *Informace o knihách*

Hlavním posláním tohoto modulu je získávat a zásobovat profil informacemi z oblasti knižní distribuce, fondu a kultury. Jako aktivity vhodné

k distribuci fanouškům a čtenářům prostřednictvím FB profilu byly stanoveny následující (viz též obr. 4):

- knižní tipy (pravidelné – denní, týdenní, tipy na vánoční dárky atd.),
- tematické knižní výběry (sci-fi, detektivky, fantasy, pohádky, čtení na dovolenou atd.),
- informace o nových knižních titulech (v rámci akvizice knihovny nebo obecně),
- informace z knižní kultury obecně.

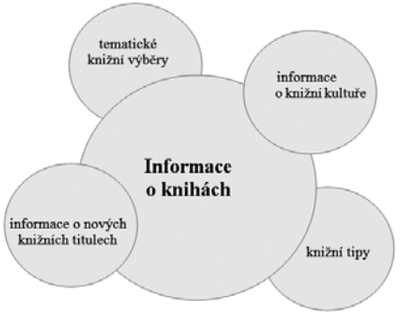

Obr. 4: Schéma struktury modulu *Informace o knihách*

Obsahové údaje pro modul *Informace o knihách* mohou být získávány v podstatě dvojím způsobem. V prvním případě je to samostatná iniciativa a snaha pracovníka knihovny jako správce profilu. To znamená např.:

- samostatné vypracování nebo využití již existujících tematických knižních výběrů, které má daná knihovna k dispozici,
- výběr knižních tipů z fondu,
- výběr může být založen na snaze strefit se do vkusu zvoleného cílového segmentu uživatelů/čtenářů,
- nebo také mohou být tímto způsobem zviditelněny určité tituly za nějakým účelem (aktuální trendy, cirkulace fondu, půjčování nových knih, povinná četba atp.).

Druhá možnost je pak založena právě na onom sdílení a síťování, o němž bylo pojednáno výše. Pro tento způsob zásobování profilu adekvátními informacemi je třeba realizovat v první řadě informační průzkum a najít zdroje, které mohou být potenciálními zásobárnami aktuálních a zajímavých informací. A to jak klasické webové stránky, tak i například jiné FB profily. V případě modulu *Informace o knihách* byly na základě takového průzkumu nalezeny a pro informační harvesting[2] vybrány jak stránky zabývající se knižními výběry a tipy, tak také webová rozhraní různých nakladatelství a vydavatelství.

Modul *Zábava*

Obsahem tohoto modulu jsou nejrůznější odkazy na stránky zábavného charakteru (viz obr. 5), vtipná videa, ale také například na komiksy on-line, omalovánky, kreativní programy pro tvorbu videí, stripů[3] a dalších produktů, které kromě zábavy mohou navíc určitým způsobem rozvíjet dětské dovednosti a znalosti informačních a komunikačních technologií.

Způsob naplňování profilu a charakter obsahu tohoto modulu je do značné míry závislý na konkrétní osobě, která jej bude vykonávat. Je vhodné nebát se identifikovat, akceptovat a přizpůsobit nárokům, zájmům a požadavkům vykazovaných cílovou skupinou.

Obr. 5: Schéma struktury modulu *Zábava*

Modul *Akce, události*

Třetí část modelu představují *Akce, události*. Oblasti do ní zahrnuté znázorňuje obrázek 6 a sběr spočívá především ve sledování informačních kanálů jak uvnitř knihovny, tak také například informačního centra daného města a dalších webových stránek zabývajících se kumulací informací tohoto typu.

ODKAZY:

2) Harvesting – sběr, zde myšleno jako průzkum a sběr informací.

3) Krátký vtipný komiks skládající se jen z několika okének tvořících jakýsi proužek.

Obr. 6: Schéma struktury modulu *Akce, události*

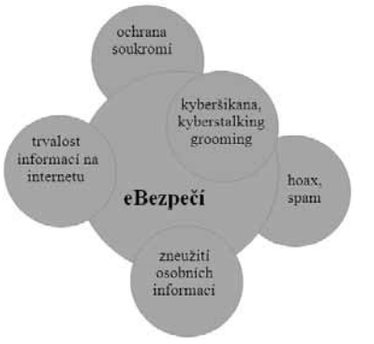

Obr. 7: Schéma struktury modulu *eBezpečí*

Modul *eBezpečí*

Poslední oblast, téma elektronického bezpečí, byla zvolena z toho důvodu, že v digitálním věku se internet stal jakousi samozřejmostí, ale pojmy jako ochrana osobních údajů, trvalost informací na síti, zneužití osobních informací, kyberšikana, dětská pornografie a další mají stále stejně důležitý význam, ne-li větší.

Cílem poslední části modelu je vytvořit kanál, jenž bude tyto informace směrovat k jejich nejčastějším aktérům – mladým uživatelům internetu. Jako podtémata proto byly zvoleny oblasti ochrany soukromí, nekalých internetových praktik, zneužití osobních informací a trvalost informací na internetu (viz obr. 7).

Spojením všech čtyř výše zmíněných modulů vzniká jakási molekula konkrétně vyjadřující složení a strukturu teoretického modelu stavby profilu knihovny v prostředí OASS. Podle něj byl vytvořen reálný profil zaměřený na děti a mládež ve spolupráci s Knihovnou Petra Bezruče v Opavě. Profil byl v provozu šest měsíců, během nichž byl plněn a udržován podle zásad a doporučení vycházejících ze síťovacího principu. Na základě statistických a dalších dat, jež byly získány jak ze samotných stránek, tak i posléze realizovaným průzkumem, byly následně profil Děti a mládež KPBO a hypotézy s modelem spojené vyhodnoceny.

Na prezentaci výsledků tohoto hodnocení již v článku není místo, jsou však obsaženy v diplomové práci, jež se tímto průzkumem zabývala a je též zdrojovým dokumentem. Plný text je k dispozici i na internetu po zadání názvu práce do vyhledávače.

Obr. 8: Schéma podrobnější tematické struktury modelu profilu Děti a mládež KPBO

ZDROJE:

— KONÍČKOVÁ, Lucie. *Sociální média a knihovny – Facebook: Model knihovního profilu se zaměřením na děti a mládež.* Opava, 2011. 113 s. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Dostupné z www: <*http://issuu.com/luice/docs/fpf_dp_11_socialni_media_v_knihovnach_-_facebook_k*>.

Jak se stavěl knihovnický sen

Regionální knihovna Karviná (dále jen RKK) usilovala o vybudování své ústřední knihovny bezmála 45 let. Díky podpoře našeho statutárního města byl záměr rekonstrukce knihovny zařazen do Integrovaného plánu rozvoje měst a byla podána žádost o dotaci z Regionálního operačního programu Moravskoslezského kraje v Ostravě. Smyslem projektu bylo vytvořit moderní městský vzdělávací, informační, komunitní a kreativní komplex s kvalitními službami a uživatelským komfortem.

„Dětský ráj" pro nejmenší čtenáře, oddělení pro děti a mládež Regionální knihovny Karviná

Podařilo se prosadit zajímavé dispoziční řešení nové knihovny, a to spojením původní budovy RKK s pavilonem sousední ZŠ U Studny, který škola v důsledku poklesu počtu žáků nevyužívala.

Hlavním investorem bylo statutární město Karviná, výkonným orgánem odbor investic. Vedoucím architektem projektu se stal Ing. arch. Jiří Liškutín a funkci projektanta převzal Ing. Ladislav Zahradníček.

V únoru 2010 byla stavba zahájena karvinskou firmou SSKA, a. s., pod vedením ředitele společnosti Ing. Pavla Šrámka.

RKK zpracovala koncepci činností a navrhla uspořádání jednotlivých odborných pracovišť, a také spolupracovala při dispozičním řešení prostoru včetně vybavení interiéru knihovny. Byl rovněž zpracován návrh na vybavení knihovny informační, výpočetní a spotřební technikou.

Stavební část byla ukončena v říjnu 2010, v dalším roce probíhala výběrová řízení na nábytek, výpočetní, informační, komunikační a spotřební techniku. Celkové náklady na stavbu činily 120 000 000 Kč (stavba 80 mil. Kč, vybavení 40 mil. Kč).

Celková plocha se oproti té původní navýšila trojnásobně na 2180 m^2. Vznikl tím prostor pro vybudování:

- oddělení pro děti a mládež včetně dětského ráje pro nejmenší,
- velkého oddělení beletrie pro dospělé včetně relaxační zóny a speciální zóny pro nevidomé a slabozraké,
- oddělení naučné literatury s možností absenčního půjčování, a také studovna, kde je možno fond využívat pouze prezenčně.

Uživatelé mají k dispozici 60 počítačů s připojením k internetu.

Ve všech půjčovnách na třech podlažích se nacházejí bezpečnostní brány, které chrání knihovní fond před zcizením, neboť každý titul je označen RFID čipy pro jeho identifikaci a bezpečnost. Knihovna disponuje třemi samoobslužnými stanicemi BiblioSelfCheck. Všechny tyto zmíněné komponenty dodala firma Cosmotron Bohemia, s. r. o., Hodonín.

Multimediální učebna svým informačně technologickým vybavením poskytuje zázemí pro pořádání seminářů, lekcí počítačové gramotnosti, knihovnické lekce a další vzdělávací kurzy

V budově bývalé knihovny se nacházejí administrativní a víceúčelové místnosti se společenským využitím. Je zde například digitalizované kinostudio s kapacitou 60 míst, multifunkční učebna s 20 počítačovými stanicemi a inovativní prvek naší knihovny – Literární salon s uměleckou kavárnou, letní terasou a kvetoucí zahradou.

V přízemí této budovy se nachází prostorné oddělení doplňování a zpracování knihovního fondu a středisko výpočetní techniky.

V poměrně krátkém časovém intervalu jsme kromě označení knihovního fondu zvládli přípravu na zahájení činnosti knihovny a své brány otevřeli veřejnosti 11. 11. 2011 v 11.00 hod.

Knihovna je bezbariérová, disponuje Wi-Fi technologií uvnitř i před knihovnou, ke zlepšení dopravní dostupnosti bylo v blízkosti knihovny vybudováno velké parkoviště s kapacitou 155 parkovacích míst, z toho 55 slouží potřebám RKK.

Srdečně zveme všechny zájemce na prohlídku knihovny a k výměně zkušeností, na kterou se těšíme.

HALINA MOLINOVÁ *hmolin@rkka.cz*

Foto archiv knihovny i na 3. straně obálky

AKTUALITY

Ze zápisu 23. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR 7. 12. 2011

Z PROGRAMU:

V úvodu jednání vystoupil náměstek ministra kultury MgA. Radek Zdráhal a informoval členy ÚKR o stavu projektu PIK. NK ČR provedla průzkum zájmu knihoven o připojení prostřednictvím PIK (celkem 2500 knihoven). Aktuálním cílem je, dostat se na ceny komerční či výrazně nižší, odhadovaná částka nákladů na zajištění PIK je 19 mil. Kč. Počítá se se zajištěním internetizace v rámci Komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy se soutěží realizovanou Ministerstvem vnitra. MK ČR jako krizovou variantu připravuje zadávací dokumentaci pro vlastní výběrové řízení na dodávku této služby. Financování PIK je řešeno v rámci usnesení vlády ke Koncepci rozvoje knihoven jako navýšení prostředků MK. MgA. R. Zdráhal vyslovil názor, že na pokračování PIK panuje ve vládě politická shoda.

1. Kontrola plnění úkolů z 22. zasedání ÚKR

1.1 **Novela autorského zákona** – PhDr. Vít Richter

- Termín návrhu novely AZ byl posunut na 10/2012. Platnost novely se v tomto případě předpokládá nejdříve od listopadu 2013.
- Souhrn stanovisek z veřejného slyšení k AZ je k dispozici na webu MK ČR. Společné stanovisko NK ČR a SKIP bylo projednáno s vedením samostatného odboru autorského práva.
- ČR čeká na schválení evropské směrnice o osiřelých dílech. Europoslankyně Zuzana Roithová je zpravodajem pro tuto směrnici. PhDr. Zdeněk Matušík s MUDr. Z. Roithovou, MBA, spolupracuje jako konzultant za oblast knihoven.
- Diskutována byla otázka společného prohlášení ÚKR směrem k Evropskému parlamentu (návrh RNDr. Tomáš Řehák). Dr. Richter informoval o tom, že zájmy knihoven na evropské úrovni hájí EBLIDA, je možné se připojit k jejich stanovisku. Stanovisko EBLIDA bude zasláno MK ČR a všem europoslancům za ČR.

1.2 **Povinný „výtisk" digitálních dokumentů** – Ing. Tomáš Böhm

- NK ČR pracuje na pilotním projektu pro příjem, uchování a zpřístupnění povinného výtisku digitálních dokumentů. Nyní je zpracováno cca 2500 záznamů, dosavadní průběh bude vyhodnocen v prvním pololetí 2012, pak budou prezentovány výsledky projektu a bude dohodnut další postup. NK ČR zpracuje na základě výsledků pilotního projektu návrh na novelu legislativy povinného výtisku digitálních dokumentů. ÚKR doporučuje, aby byl návrh doplněn o nepřímou novelu autorského zákona, která by řešila zpřístupnění povinného výtisku digitálních dokumentů.

1.3 **Novela standardu VKIS** – Mgr. Blanka Skučková

- Novela standardů je dokončena a zveřejněna. Tím je naplněn jeden z bodů kulturní politiky. V rámci připomínkového řízení byl návrh novely rozeslán i krajům, všechny připomínky byly vypořádány. Návrh PhDr. V. Richtera, aby byly stan-

dardy vydány v podobě brožury, která by sloužila pro prezentaci starostům, krajům a dalším, byl ze strany MK ČR akceptován. Realizace byla přislíbena ve vazbě na disponibilní finanční prostředky v roce 2012. Dr. Richter připraví návrh rozpočtu na vydání standardu.

- Směrnice IFLA – PhDr. Vít Richter informoval, že byla do češtiny přeložena novelizovaná směrnice IFLA – Služby veřejných knihoven. Směrnici vydá NK ČR počátkem roku 2012, přílohou bude i standard VKIS.

1.4 **Kooperační systém ANL+** – Ing. Tomáš Böhm
Projekt pokračuje podle původního záměru, rozšířil se počet spolupracujících knihoven (přihlášeno 11 krajských knihoven), proběhla jednání s firmami Anopress a Newton (nově s Newton, který převzal i Anopress), předpokládá se další spolupráce v příštím roce.

Diskuse:

- Ing. Prchalová připomněla, že ne vše je optimální, zejména absence věcných selekčních prvků velmi komplikuje rešeršní činnost. Krajské knihovny připravují v kooperaci projekty k věcnému zpracování digitalizovaných článků. Bibliografická sekce SDRUK komunikuje s NK ČR, není však dořešena technická stránka věci, v NK nejsou stanoveny kompetence a odpovědnosti za celý systém ANL. Je nezbytné sladit projekty NK ČR a krajských knihoven, které budou žádat dotaci z programu VISK na rok 2012. Ministerstvo kultury upozornilo, že nelze financovat duplicitní činnosti.
- Ing. M. Lhoták informoval, že Knihovna Akademie věd ČR rovněž zaslala NK ČR návrh smlouvy o předávání záznamů.
- Ing. M. Svoboda navrhl provést analýzu formátů, ve kterých vydavatelé časopisy produkují a ověřit možnosti automatické indexace.
- RNDr. T. Řehák připomenul též vazbu ANL na koncepční záměr vybudování silného centrálního portálu. Je nezbytné formulovat vizi cílového řešení ANL.
- Ing. T. Böhm konstatoval, že bude vytvořena pracovní skupina pro zpracování budoucí koncepce, která bude utvořena z odborníků NK ČR, krajských knihoven, Knihovny AV, Národní lékařské knihovny a případně dalších zástupců. Je nutná účast zástupce uživatelů ANL. Organizací a řízením je pověřena NK ČR.

2. Národní digitální knihovna a krajské projekty digitalizace
– Ing. Tomáš Böhm, Ing. Lea Prchalová

2.1 **Krajské projekty digitalizace**

- Ing. L. Prchalová podala informaci o stavu přípravy digitalizace v krajích. Byla zmapována situace v jednotlivých knihovnách a způsob přístupu k projektu (vlastní technologie nebo nákup služby). V diskusi byla připomenuta nutnost zachování kompatibility a dodržování standardů pro digitalizaci.
- ÚKR navrhuje, aby MK ČR informovalo dopisem hejtmany o nutnosti dodržování standardů, kompatibility a vzájemné koordinace při digitalizaci kulturního dědictví. Bylo přislíbeno v souvislosti s rozesíláním informací o budoucím schválení Koncepce rozvoje knihoven vládou ČR. K informování krajů je možné také využít porady s řediteli krajských odborů kultury.
- PhDr. V. Richter bude o dané záležitosti informovat také 9. 3. 2012 na poradě krajských radních pro kulturu.

2.2 **Národní digitální knihovna**

- Ing. T. Böhm reagoval na probíhající výměnu názorů a diskusi o korektnosti výběru systémového integrátora a volbu systému pro NDK. Konstatoval, že je nutno lépe komunikovat, aby nevznikaly dohady. Do budoucna přislíbil ze strany NK ČR lepší komunikaci a zveřejnění všech dokumentů, které souvisejí s výběrovým řízením. Systémový integrátor připraví odpovědi na často kladené dotazy.
- V pátek 9. 12. 2011 bude představen návrh prováděcího projektu. Členové ÚKR jsou na tuto prezentaci zváni.
- 15. 12. 2011 se uskuteční kulatý stůl k projektu NDK za přítomnosti systémového integrátora a dodavatele subsystému pro LTP. Proběhne diskuse nad problémy, měla by být předvedena běžící aplikace. 20. 12. 2011 se uskuteční zasedání řídícího výboru projektu, který má schválit prováděcí projekt včetně subsystémů. Pokud bude zjištěno, že některý subsystém není pro NDK vhodný, bude výbor trvat na náhradě jiným vyhovujícím systémem. Ředitel NK garantuje, že bude zvoleno funkční řešení. Vybrané řešení dle jeho názoru zcela vyhovuje zadávací dokumentaci.
- Členové ÚKR vyjádřili silné znepokojení nad odchodem špičkových, mezinárodně renomovaných odborníků z NK ČR, jedná se o vážný a znepokojivý signál.
- Ing. T. Böhm vysvětlil odchod Dr. Bohdany Stoklasové, Mgr. Jana Hutaře a dalších pracovníků jejich nesouhlasem s přijatým řešením projektu NDK. Dr. Stoklasová se bude nadále podílet na některých projektech NK ČR.
- Od 1. 1. 2012 bude nově zřízena Sekce knihovních fondů a služeb. Na místo ředitele této sekce a současně náměstka ředitele bude vyhlášeno výběrové řízení. Zástupci ÚKR mohou být zastoupeni ve výběrové komisi.
- **ÚKR přijala následující usnesení:**

ÚKR vyslechla zprávu generálního ředitele NK ČR Ing. Tomáše Böhma o stavu příprav Národní digitální knihovny. Vyjádřila své znepokojení nad odchodem Dr. Stoklasové, Mgr. Hutaře a dalších klíčových pracovníků z projektu a rovněž vyslovila některé pochybnosti o zvoleném řešení. ÚKR velmi vítá záměr ředitele NK ČR zveřejnit všechny informace o průběhu výběrového řízení, které zákon umožňuje zveřejnit. Rovněž velmi vítá svolání otevřené odborné platformy, která umožní odbornou oponenturu stávajících záměrů projektu.

3. Financování dotačních programů MK ČR 2012
– Mgr. Blanka Skučková

- Program VISK – 46,51 mil. Kč – kráceno o 23 % stejně jako ostatní programy MK ČR (celkem o 14 mil. méně než v roce 2011).
- Program Knihovna 21. století – součást programu Kulturní aktivity – v tuto chvíli není přesně známo rozdělení, ale i zde se očekává krácení.
- Česká knihovna zvýšena na 6 mil. Kč – reakce na změnu DPH.
- Program podpory vydávání neperiodických publikací – 10 mil. Kč.
- Projekt internetizace knihoven – cca 19 mil. Kč (bude přesně známo po soutěži na službu).

4. Pokračování Projektu internetizace knihoven

Viz úvodní slovo náměstka ministra kultury MgA. Radka Zdráhala.

5. Koncepce rozvoje knihoven 2011–2015

- Mgr. Blanka Skučková informovala o posunu termínu předložení Koncepce vládě ČR. Příčinou odsunutí termínu bylo rozhodnutí zahrnout do Koncepce pokračování Projektu internetizace knihoven. V materiálu jsou uvedeny i optimální finanční nároky.
- PhDr. Vít Richter navrhl, aby byl dopracován harmonogram a postup implementace Koncepce. Do příštího zasedání ÚKR připraví návrh na implementaci, stanovení kompetencí, vznik pracovních skupin, způsob kontroly apod.

6. Konference Knihovny současnosti 2012 – Pardubice 11. 9.–13. 9. 2012

7. Rovný přístup ke službám poskytovaným knihovnou a jeho meze – Mgr. J. Klusoň

8. Různé

Celý zápis z 23. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR najdete na *http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=05_Ustredni_knihovnicka_rada.htm*

(Zapsala Ing. LIBUŠE NIVNICKÁ)
Redakčně kráceno

AKTUALITY

↑ Vláda ČR schválila na svém jednání 11. ledna 2012 *Koncepci rozvoje knihoven v České republice na léta 2011–2015* včetně internetizace knihoven. Tento pro české knihovny zásadní dokument je k dispozici na stránkách *http://knihovnam.nkp.cz/docs/koncepce2011-14/Koncepce_PIK_Rozp.doc*.

↓ I přes výhrady ze strany odborné knihovnické veřejnosti projekt *Národní digitální knihovny* pokračuje. Řídící výbor projektu přijal vypořádání připomínek k jeho prováděcí dokumentaci předložené generálním dodavatelem společností Logica Czech Republic, s. r. o., a dne 10. ledna 2012 doporučil generálnímu řediteli NK ČR podepsat akceptační protokol.

Knihovní systém s otevřeným zdrojovým kódem v Knihovně Jabok

Evergreen je knihovní software s otevřeným zdrojovým kódem zpřístupněný pod licencí GNU General Public License. Jde o moderní, robustní knihovní software koncipovaný pro konsorciální model knihoven, se širokou nabídkou služeb a funkcí. První verze Evergreenu byla vytvořena v roce 2006 v USA pro veřejné knihovny státu Georgia; impulsem k jeho vzniku byla především nespokojenost se stávajícími knihovními softwary. V současné době je Evergreen používán cca tisícovkou veřejných i odborných či akademických knihoven v USA, Kanadě i jinde. V ČR jej používají Knihovna Jabok a knihovna Indické ambasády.

Základní informace

Ačkoli systém nevylučuje využití v malých knihovnách, je určen především pro knihovny velké s mnoha pobočkami a počítá také s tvorbou konsorcií. Lze si tedy představit jeho využití v rámci jedné organizace i v konsorciu knihoven zcela nezávislých (např. regionálních nebo zaměřených na jeden vědní obor). Evergreen disponuje jak propracovaným systémem práv, která je možné přidělovat jednotlivým organizačním jednotkám, skupinám uživatelů i jednotlivcům, tak také možností nastavení výpůjčních a dalších politik pro dílčí organizační úrovně či jednotky. Počítá také s půjčováním dokumentů mezi takovými jednotkami, umožňuje sledování transportu mezi knihovnami apod.

OPAC

OPAC je uživatelsky přívětivý, má moderní, intuitivní rozhraní. Podporuje fasetové vyhledávání. Vyhledávací modul obsahuje prvky FRBR, disponuje funkcí „nechtěli jste hledat“ i mnohými možnostmi pokročilého vyhledávání (včetně hledání podle polí MARC21). Součástí záznamů je zobrazení obálek knih. Uživatelé ocení také propojení OPACu s Google Books. Unikátní funkcí je virtuální prohlížení knihovních regálů podle signatur.

Uživatelé mohou mimo jiné vytvářet seznamy knih a sdílet je prostřednictvím webu nebo RSS. Mohou také sami editovat osobní údaje (změny poté musí potvrdit knihovník).

Katalogizace

Data jsou uložena ve formátu MARC21. Modul katalogizace nabízí standardní funkce, samozřejmostí je protokol Z39.50. Katalogizační formulář obsahuje kontextovou nápovědu pro jednotlivá pole a možnost validace autoritních záznamů nebo „mřížku“ pro pole pevné délky, která umožňuje při vyplňování automatické přenesení údajů do kódovaných polí, aniž by bylo nutné hlídat pozice kódovaných údajů. Formulář lze přepnout do režimu textové editace.

Pro exemplářové údaje je možné vytvářet neomezené množství šablon, procesy usnadní také tvorba a sdílení skupin exemplářů i záznamů s možností následných hromadných akcí.

Výpůjční modul

Výpůjční modul mimo jiné nabízí možnost tzv. nekatalogizovaných výpůjček vhodných pro sledování využití počítačů apod. Podporovány jsou rodinné (či jiné) skupiny čtenářských účtů. Příjemnou vlastností je kopírování vybraných údajů (např. e-mailové adresy aj.) do schránky jedním kliknutím myši.

Užitečná může být možnost evidence knih, které čtenář prohlásil za vrácené (knihy jsou nadále evidovány ve čtenářském kontě, ale nejsou započítány mezi běžné výpůjčky a systém je eviduje jako postrádané). K dispozici je také systém poznámek a upozornění, které mohou mimo jiné zablokovat čtenářské konto, zobrazit se čtenáři v OPACu apod. Systém umožňuje libovolné nastavením prahů pro povolené počty výpůjček s překročenou lhůtou, pro nezaplacené pokuty apod. Zajímavostí je možnost platit za zboží nebo služby také prací nebo v naturáliích; standardní je samozřejmě platba v hotovosti nebo kartou.

Další moduly

V současné stabilní verzi systém nabízí také velmi příjemný akviziční modul, modul pro rezervaci zdrojů (místností, vybavení) nebo rozhraní pro dávkový import a export záznamů. Nepřeberné množství kombinací vstupních údajů a parametrů umožňuje modul pro produkci zpráv a statistických výstupů, které lze vytvářet jak jednorázově, tak automaticky v pravidelných časových intervalech.

Knihovní software Evergreen v Knihovně Jabok

Knihovna Jabok je odborným pracovištěm Jaboku – Vyšší odborné školy sociálně pedagogické a teologické, knihovnické a informační služby zajišťuje také pro bakalářský obor Pastorační a sociální práce na Evangelické teologické fakultě UK. V jejím fondu je cca 22 000 knihovních jednotek, navštěvuje ji přibližně 600 čtenářů, většinou studentů Jaboku, ETF UK nebo dalších škol. Protože jde o veřejnou knihovnu, její služby využívá také řada pracovníků v pomáhajících profesích a široká veřejnost.

O knihovním sytému Evergreen jsme se v Knihovně Jabok poprvé dozvěděli na konferenci IKI v lednu 2009, kdy v jednom z příspěvků zazněla informace o lokalizaci softwaru do češtiny v rámci výběrových seminářů na UISK FF UK.

Protože jsme v té době plánovali přechod na nový knihovní systém, začali jsme zvažovat také využití tohoto softwaru. Pro Evergreen hovořilo mimo jiné to, že se jedná o knihovní software s otevřeným zdrojovým kódem, u něhož lze ovlivňovat vývoj nebo ho přizpůsobit individuálním požadavkům konkrétní knihovny. Navíc otevřený software nevyžaduje náklady na pořízení a upgrade ani na rozšíření počtu uživatelských licencí. Argumentem proti Evergreenu byla absence firmy zajišťující podporu a skutečnost, že se jedná o software, u něhož teprve probíhá lokalizace do češtiny, nebo že v Česku s tímto softwarem nemá dosud zkušenosti žádná knihovna.

První seznámení s Evergreenem (ve verzi 1.4) ukázalo, že se jedná o moderní software splňující potřeby a požadavky Knihovny Jabok a že případné dílčí funkce, které by knihovna v českém prostředí mohla postrádat, jsou plánovány pro další vyvíjené verze. Nejzásadnějším důvodem pro volbu Evergreenu však byl jeho OPAC, který je i bez jakýchkoli nadstavbových nástrojů uživatelsky velmi přátelský, zahrnuje fasetové vyhledávání, zobrazování obálek či propojení s Google Books a umožňuje virtuální prohlížení regálů.

Jak již bylo uvedeno, lokalizace Evergreenu probíhala mimo jiné v rámci výběrových seminářů na UISK FF UK. Na jejich vedení se podíleli Linda Jansová, Václav Jansa, Anna Stöcklová, později

také Marcela Buřilová a Helena Kučerová a mnozí další. Zástupkyně Knihovny Jabok se proto účastnila seminářů, v nichž se Evergreen testoval a překládal, a posléze byla řešena problematika migrace dat a zmapování knihovních procesů i možnosti jejich vedení a správy. Protože data v bývalém systému Knihovny Jabok byla uložena ve fomátu UNIMARC, byl výsledkem práce mimo jiné základ konverzní tabulky pro převod dat z UNIMARC do MARC21. Celou migraci dat programátorsky zaštítil Miloslav Nič, který na základě dodaných převodních tabulek a pravidel vytvořil skripty pro generování MARCXML z původních dat.

Migrace knihovních dat Knihovny Jabok do Evergreenu byla naplánována na letní prázdniny 2011. Díky tomu, že se jednalo o software s otevřeným kódem, bylo možné nainstalovat v knihovně plnou verzi Evergreenu již o rok dříve (ve verzi 1.6 a posléze ve vyšších verzích). Pracovnice knihovny se mohly postupně školit a seznamovat se systémem a jeho fungováním a promýšlet aplikaci knihovních procesů.

Zároveň se školením personálu probíhaly ve spolupráci s Václavem a Lindou Jansovými přípravné práce na převodu dat knihovního systému. Ty vrcholily během léta 2011, kdy proběhla nejdříve instalace softwaru ve verzi 2.0, poté zkušební migrace dat, jejich kontrola a následný definitivní přesun dat katalogu i čtenářské agendy.

Plný provoz knihovny v systému Evergreen byl zahájen 5. září 2011, tedy v den zahájení školního roku na VOŠ Jabok. Shodou okolností se zároveň jednalo i o den pátého výročí tohoto systému.

První zkušenosti

V době vzniku tohoto článku (přelom listopadu a prosince 2011) je Evergreen v Knihovně Jabok používán tři měsíce. Přestože se jedná o poměrně krátkou dobu, naše dosavadní zkušenosti jsou velmi pozitivní a ukazují, že jeho výběr byl dobrou volbou jak z hlediska stávajících potřeb, tak i možného budoucího rozvoje knihovny. Velice důležité pro migraci i současnou práci bylo a je osobní nasazení a vstřícný přístup pracovnic knihovny, a podpora naší evergreenové „minikomunity“.

Bez těchto aspektů by implementace nebyla možná.

Některé problémy dosud řešíme, dílčí komplikací je prozatím nedokonalý překlad do češtiny nebo absence zkušeností dalších knihoven. Tyto komplikace je však možné zároveň chápat jako výzvu. Zavádění nového softwaru s otevřeným zdrojovým kódem totiž trochu připomíná začarovaný kruh. Pokud software není dokonale lokalizován, neexistuje česká dokumentace a chybí praktické zkušenosti, pak je pravděpodobnost jeho používání velmi nízká. Platí však také, že pokud software není používán, neexistuje komunita, která by pracovala na lokalizaci a dokumentaci nebo poskytovala podporu. Doufáme proto, že využívání Evergreenu v Knihovně Jabok nebude přínosem jen pro naše čtenáře, ale stane se také impulsem k tomu, aby se tento začarovaný kruh pootevřel a k Evergreenu našly cestu i další knihovny.

EVA CERNIŇÁKOVÁ *cerninakova@jabok.cz*

RECENZE

MARCELA BUŘILOVÁ *burilova@sks.cz*

Komplexní pohled na architekturu knihoven

KURKA, Ladislav. Architektura knihoven. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků, 2011. 86 s., 7 s. příl. ISBN 978-80-85851-20-5

Díky novému vydavatelskému počinu Svazu knihovníků a informačních pracovníků máme k dispozici příručku o architektuře knihoven od Ladislava Kurky, který se na výstavbu knihoven orientoval dlouhá léta v praxi a posléze i v rámci výuky na různých školách pro budoucí knihovníky.

Na dané téma bylo publikováno mnoho článků a příspěvků věnovaných dílčím otázkám architektury knihoven. Tato kniha však přináší komplexní pohled na uvedenou problematiku, včetně historického kontextu a postižení vývojových trendů.

V úvodní kapitole jsou knihovny představeny jako informační instituce závislé na vývojovém stupni dané společnosti, který lze označit jako období rukopisů, období tištěných dokumentů a období internetizace, tedy využívání elektronických dokumentů, nebo, jak uvádí autor, na období první, druhé a třetí informační exploze. Pro každé období jsou uvedeny příklady významných knihoven a je zdůrazněno, čím se představitelky jednotlivých období odlišují a jak se postupně proměňují podle toho, jak se mění dokumenty a požadavky uživatelů.

V kapitole věnované budově knihovny předkládá autor koncepci knihovny, uvádí, jaké jsou požadavky na její umístění v rámci obce či instituce a rozdělení prostor podle účelu, kterému mají sloužit. Zdůrazněno je nekřížení cesty čtenáře, knihovníka a knihy a dále zónování prostor na rušné, polorušné a klidné. Jsou specifikovány požadavky na budovu knihovny z různých pohledů (urbanistických, architektonických, knihovnických, čtenářských a technických) a uvedeny zásady strukturování prostor knihovny, přičemž jsou akcentovány trendy současného vývoje. Na závěr kapitoly autor uvádí příklady realizací zajímavých staveb knihoven v Evropě s půvabným rozdělením na architekturu výbojnou a konzervativní.

Podrobně je pojednáno o interiéru knihovny. L. Kurka nejprve obecně charakterizuje působení světla, prostoru, barev, mikroklimatu, zvuku a technologií a dále uvádí, jak je možné zařídit knihovnu různými typy nábytku a jaké jsou v současné době možnosti ve výběru materiálu a zpracování, včetně využití zeleně a výtvarných objektů.

Samostatná kapitola je věnována významným stavbám knihoven v Česku. Periodizace je zvolena podle význačných událostí našeho státu – do roku 1918, 1945, 1989 a od roku 1990. Bohatýrsky z toho vychází období nejstarší historie (barokní knihovny) a nejnovější období (posledních 20 let). Zatímco období v letech 1918–1989 přineslo jen velmi malý počet nově vybudovaných ba i jen rekonstruovaných knihoven, v současnosti máme k dispozici desítky buď zcela nově postavených, nebo zásadně zrekonstruovaných knihoven všech typů a velikostí. Uvedeny jsou příklady hodné povšimnutí, tj. ty, které jsou zajímavé svým pojetím a významem pro další stavebníky.

Poslední kapitola přináší návod, jak postupovat při stavbě nové knihovny nebo zásadní rekonstrukci. Stručně jsou charakterizovány neopomenutelné procesy, jako je zadání stavby a stavební program, výběr projektanta, administrativa spojená se stavbou (územní rozhodnutí, stavební povolení, kolaudační řízení), výběr dodavatelské firmy, průběh stavby, stěhování, zkušební provoz a zahájení provozu pro veřejnost. Autor – zkušený „realizátor" mnoha staveb – připomíná, na co nezapomenout, co je nejúčelnější a kde jsou možná úskalí.

Vydavatelské úpravě knihy byla věnována mimořádná pozornost. Text je doplněn řadou barevných fotografií staveb i interiérů knihoven, medailony významných osobností a v neposlední řadě obsáhlou bibliografií k tématu. Navíc v příloze najdeme stavební program pobočky Smíchov Městské knihovny v Praze včetně dispozičního řešení.

I když informace obsažené v knize mohou s úspěchem využít architekti, projektanti a zřizovatelé knihoven, pravděpodobně nejvíce zaujme knihovníky. A pro ně je to opravdu lahodné čtení. Vždyť počet nově postavených nebo zásadně zrekonstruovaných knihoven je v naší zemi opravdu velký, jsou k dispozici velmi půvabné stavby a interiéry. Prestiž našeho oboru tím velmi získala a ukazuje knihovny jako příjemné místo pro studium i volnočasové aktivity pro jejich uživatele a neméně příjemné místo pro pracovníky knihoven. Važme si toho.

Nabídka výstav Památníku Karla Čapka knihovnám

Výstava Život a doba spisovatele Karla Čapka

Na dvaceti závěsných panelech (rozměr cca 120 x 80 cm) v časové i tematické posloupnosti se návštěvník seznámí s osobností Karla Čapka v mnoha rovinách – nejen v těch často citovaných, ale i v dalších, méně oficiálních, a to jednoduchou a přitažlivou formou. Vedle připomenutí autorova dramatického a prozaického díla známého a překládaného ve světě (*R.U.R.*, *Bílá nemoc*, *Válka s mloky*…) je tu zpracována i jeho činnost novinářská, občanské postoje, přátelské a milostné vztahy, záliby…
Výstava je vytištěna v českém, anglickém a německém jazyce. Její součástí je i krátký umělecký filmový dokument (20 min.) s anglickými, německými, francouzskými a ruskými titulky. Scénář výstavy vytvořil Památník Karla Čapka, grafické řešení Pavel Bosák.
Výstava úspěšně putuje od roku 2008 nejen po Čechách, ale i po dalších zemích celého světa.

Výstava Josef Čapek – malíř, básník, spisovatel

Výstava podává ucelenou informaci o životě a díle tohoto umělce a ryzího člověka, který byl až dosud ve stínu svého celosvětově známého bratra Karla. Na 13 závěsných rolovatelných panelech o rozměrech 120 x 80 cm je dokumentována jeho tvorba literární i výtvarná a odvíjí se jeho životní příběh. Výstava zachycuje mládí, studia, první společné tvůrčí počátky s Karlem Čapkem, předválečnou avantgardu, volnou malbu i práci pro obživu, umělecky naplněná 30. léta 20. století, boj proti totalitě a konec v koncentračním táboře. Je doplněna faktografií – soupisem literárního díla, výstav, zastoupením v galeriích. Zpracována je v češtině, němčině, angličtině.
Výstava může být doplněna hodinovým filmovým uměleckým dokumentem *Nekonečná pouť Josefa Čapka* v češtině, s anglickými a německými titulky. Scénář výstavy vytvořil Památník Karla Čapka, grafické řešení Pavel Bosák.

Výstava Do Anglie s Karlem Čapkem

Jedná se o výstavu barevných fotografií z Anglie, Walesu, Skotska a Irska, doplněných texty Karla Čapka a jeho ilustracemi. Výstava dokládá úžasnou aktuálnost Čapkova díla *Anglické listy*, ukazuje přírodní i historické zajímavosti Velké Británie a Severního Irska. Je tvořena 12 rolovatelnými panely se závěsem.

Ke všem souborům panelů lze zapůjčit i mobilní stojany (pro knihovny, které nemají možnost zavěšení). Výstavy půjčujeme zdarma.

KONTAKT: Památník Karla Čapka, 262 02 Stará Huť 125, Tel.: 318 522 265
E-mail: pamatnik.vanova@tiscali.cz, www.capek-karel-pamatnik.cz

BŘEZEN

1. 3. 1892 – tedy před 120 lety se narodil japonský spisovatel **Rjúnosuke Akutagawa** (†1927), „otec" moderní japonské povídky; k nejznámějším patří *Obraz pekla*, *Rašómon* nebo *V houštině*; podle několika jeho povídek vznikl slavný oscarový film Akiry Kurosawy *Rašómon* (1950); podle Akutagawy je pojmenována nejvýznamnější japonská literární cena pro začínající autory.

1. 3. 1917 – tedy před 95 lety se narodil americký básník **Robert Lowell** (†1977), zakladatel hnutí tzv. konfesijní poezie, dvojnásobný vítěz Pulitzerovy ceny; česky vyšel výbor *Zjizvené nebe.*

2. 3. 1942 – tedy před 70 lety se narodil americký prozaik **John Irving**, jeden z čtenářsky nejoblíbenějších a nejúspěšnějších spisovatelů současnosti, nositel Oscara za scénář k filmové adaptaci vlastního románu *Pravidla moštárny*; jeho románové dílo vyšlo v češtině kompletně: *Svobodu medvědům*, *Pitná kúra*, *Manželství do 158 liber*, *Svět podle Garpa*, *Hotel New Hampshire*, *Pravidla moštárny*, *Modlitba za Owena Meanyho*, *Syn cirkusu*, *Rok vdovou*, *Čtvrtá ruka*, *Dokud tě nenajdu* a *Poslední noc na Klikaté řece.*

2. 3. 1912 – tedy před 100 lety zemřel **Vilém Mrštík** (*1863), český spisovatel, dramatik a překladatel, mladší bratr Aloise Mrštíka, s nímž napsal např. rozsáhlou románovou kroniku *Rok na vsi* nebo tragédii *Maryša*, která patří k vrcholným dílům české dramatiky; samostatně napsal např. romány *Santa Lucia* nebo *Pohádka máje.*

2. 3. 1797 – tedy před 215 lety zemřel anglický politik, spisovatel, architekt a historik umění **Horace Walpole** (*1717), autor slavného gotického románu *Otrantský zámek.*

4. 3. 1852 – tedy před 160 lety zemřel ruský spisovatel a dramatik **Nikolaj Vasiljevič Gogol** (*1809), autor *Petrohradských povídek*, *Tarase Bulby*, nedokončeného románu *Mrtvé duše* a jedné z nejhranějších komedií světového repertoáru *Revizor.*

5. 3. 1922 – tedy před 90 lety se narodil **Pier Paolo Pasolini** (†1975), italský básník, spisovatel, novinář, herec a filmový scenárista a režisér; z jeho literární tvorby vyšly v češtině knihy *Darmošlapové*, *Zběsilý život*, *Nečisté skutky* a *Zuřivý vzdor*; z filmů patří k nejznámějším *Evangelium sv. Matouše*, *Oidipus král*, *Mamma Roma*, *Dekameron* či *Canterburské povídky.*

8. 3. 1887 – tedy před 125 lety zemřel francouzský spisovatel **Paul Féval** (*1816), autor historických dobrodružných románů (např. *Hrbáč*) a kriminálních románů-fejetonů (např. *Tajnosti Londýna*).

9. 3. 1907 – tedy před 105 lety se narodil **Mircea Eliade** (†1986), rumunský religionista, historik a filozof náboženství, spisovatel a esejista, autor *Dějin náboženského myšlení* a mnoha dalších odborných spisů a esejistických knih, ale také povídek, novel a románů (např. *Had*, *Slečna Kristýna* či *Bengálská noc*); od roku 1945 žil v exilu, v roce 1966 se stal americkým občanem.

10. 3. 1937 – tedy před 75 lety zemřel v pařížském exilu ruský spisovatel **Jevgenij Zamjatin** (*1884), jehož nejznámějším dílem je antiutopický román *My*, který ovlivnil podobně laděné slavné romány *1984* G. Orwella, *Konec civilizace* A. Huxleyho nebo *451 stupňů Fahrenheita* R. Bradburyho.

12. 3. 1922 – tedy před 90 lety se narodil americký spisovatel **Jack Kerouac** (†1969), jeden z hlavních představitelů beat generation, autor románů a próz *Na cestě*, *Dharmoví tuláci*, *Vize Codyho*, *Doktor Sax*, *Podzemníci*, *Mag* a dalších.

15. 3. 1937 – tedy před 75 lety zemřel americký spisovatel **Howard Phillips Lovecraft** (*1890), autor proslavený především povídkami psanými ve stylu fantasy, sci-fi a hororu, např. *Volání Cthulhu*, *Vyděděnec*, *Měsíční močál*, *Hrobka* aj.

18. 3. 1842 – tedy před 170 lety se narodil francouzský básník a esejista **Stéphane Mallarmé** (†1898), řazený mezi prokleté básníky, jeden z nejvýraznějších představitelů symbolismu, autor slavné básně *Faunovo pozdní odpoledne.*

18. 3. 1932 – tedy před 80 lety se narodil **John Updike** (†2009), jeden z nejvýznamnějších amerických spisovatelů 20. století, dvojnásobný držitel Pulitzerovy ceny a řady dalších cen, autor rozsáhlého díla románového, povídkového, básnického i esejistického; česky vyšly např. romány *Kentaur*, *Králíku, utíkej!*, *Králík se vrací*, *Králík je bohatý*, *O farmě*, *Chceš si mě vzít?*, *Dvojice*, *Čarodějky z Eastwicku*, *Vdovy z Eastwicku*, *Gertruda a Claudius*, *Vesnice* a *Terorista*, výbor z povídek *Milenci a manželé* a výbor z básní *Domácí biograf.*

19. 3. 1817 – tedy před 195 lety se narodil slovenský spisovatel, novinář, politik a evangelický kněz **Jozef Miloslav Hurban** (†1888), autor mnoha knih básnických i prozaických a spisů literárně-historických a církevně-historických.

22. 3. 1832 – tedy před 180 lety zemřel největší německý básník, dramatik a prozaik **Johann Wolfgang Goethe** (*1749), vedle mnoha básní autor románů *Utrpení mladého Werthera*, *Spříznění volbou*, *Viléma Meistera léta učednická* a *Viléma Meistera léta tovaryšská*, pamětí *Z mého života – Báseň i pravda* a řady dramat: *Götz z Berlichingen*, *Ifigenie na Tauridě*, *Torquato Tasso*, *Egmont* aj.; nejznámějším a největším dílem je dvoudílné básnické drama *Faust*, na němž Goethe pracoval více než třicet let.

22. 3. 1892 – tedy před 120 lety se narodil český spisovatel a novinář **Karel Poláček** (†1945), autor románů *Muži v offsidu*, *Hostinec U kamenného stolu*, *Okresní město* nebo *Bylo nás pět.*

23. 3. 1887 – tedy před 125 lety se narodil **Josef Čapek** (†1945), český malíř, grafik a spisovatel, starší bratr spisovatele a dramatika Karla Čapka, s nímž napsal např. hry *Ze života hmyzu*, *Lásky hra osudná* a *Adam stvořitel* a pro jehož hru *R.U.R.* vymyslel slovo *robot*, které se rozšířilo do celého světa; samostatně napsal např. baladický román *Stín kapradiny*, esej *Kulhavý poutník* nebo oblíbené pohádkové *Povídání o pejskovi a kočičce*; patří k nejvýznamnějším českým malířům, grafikům a ilustrátorům; zahynul v koncentračním táboře Bergen-Belsen.

23. 3. 1862 – tedy před 150 lety se narodila česká spisovatelka a dramatička **Gabriela Preissová** (†27. 3. 1946), autorka tragédií *Její pastorkyňa* (opera Leoše Janáčka) a *Gazdina roba* (opera *Eva* J. B. Foerstera), které patří k vrcholům české dramatiky.

23. 3. 1842 – tedy před 170 lety zemřel francouzský spisovatel **Stendhal** (vl. jm. Marie-Henri Beyle, *1783), autor proslulých a mnohokrát zfilmovaných románů *Červený a černý* a *Kartouza parmská* a řady dalších děl (*Armance*, *Lucien Leuwen*, *Lamiela*, *Život Henryho Brularda*, *Egoistické vzpomínky*, *O lásce*, *Římské procházky* aj.).

24. 3. 1882 – tedy před 130 lety zemřel americký básník **Henry Wadsworth Longfellow** (*1807), autor eposu *Píseň o Hiawathovi* nebo prvního amerického překladu Dantovy *Božské komedie.*

24. 3. 1927 – tedy před 85 lety se narodil přední německý spisovatel **Martin Walser**, z jehož díla vyšly česky romány a povídky *Bez lásky*, *Johann*, *Philippsburské svazky manželské*, *Příboj*, *Spoluúčast při mém konci* aj.

26. 3. 1892 – tedy před 120 lety zemřel americký básník a novinář **Walt Whitman** (*1819), autor jediné rozsáhlé básnické sbírky *Stébla trávy*, kterou doplňoval a přepracovával celý život a která měla velký vliv na další vývoj nejen americké poezie.

27. 3. 1822 – tedy před 190 lety se narodil francouzský romanopisec a básník **Henri Murger** (†1861), jehož román *Scény ze života bohémy* se stal předlohou slavné Pucciniho opery *Bohéma* a méně známé stejnojmenné opery Leoncavallovy.

28. 3. 1592 – tedy před 420 lety se narodil **Jan Amos Komenský** (†1670), český teolog, filozof, pedagog a spisovatel, poslední biskup Jednoty bratrské; od roku 1628 žil v exilu, poslední léta života strávil v Amsterdamu, pohřben je v nizozemském Naardenu; je autorem obsáhlého díla, k nejznámějším patří *Labyrint světa a ráj srdce*, *Hlubina bezpečnosti*, *Velká didaktika* či *Orbis Pictus.*

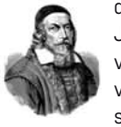

29. 3. 1772 – tedy před 240 lety zemřel **Emanuel Swedenborg** (*1688), švédský vědec, vynálezce, teolog a mystik, autor mnoha spisů (česky např. *Manželská láska*, *Nebeské město*).

30. 3. 1912 – tedy před 100 lety zemřel německý spisovatel **Karl May** (*1842), autor populárních dobrodružných románů o indiánském náčelníkovi Vinnetouovi a zálesáku Old Shatterhandovi, podle nichž vznikla řada filmů.

31. 3. 1932 – tedy před 80 lety se narodil americký spisovatel **John Jakes**, autor románové ságy z americké občanské války *Sever a Jih*, *Láska a válka* a *Nebe a peklo*, podle níž vznikl i úspěšný výpravný televizní seriál *Sever a Jih.*

31. 3. 1962 – tedy před 50 lety se narodil nejúspěšnější český spisovatel současnosti **Michal Viewegh**; po prvotině *Názory na vraždu* zaujal románem *Báječná léta pod psa*, po němž následovaly další bestsellery, z nichž řada byla zfilmována: *Výchova dívek v Čechách*, *Účastníci zájezdu*, *Román pro ženy*, *Vybíjená*, *Román pro muže*, *Biomanželka*, *Mafie v Praze* a další; kromě románů píše i povídky a novely, vydal dva deníky či zdařilé parodie *Nápady laskavého čtenáře.*

Portréty archiv autora

Sestavil **MILAN VALDEN**

Z knihoven…

Den pro dětskou knihu očima…

V sobotu 27. listopadu 2011 jsem byl v Horažďovicích. Není to žádné velkoměsto, ale hned při vstupu do místního kulturního domu jsem se podivil, jak to tady žije. Spočítal jsem (mate-

matiku opravdu ovládám, učila mě ji sama sv. Barbora), že dnešní **Den pro dětskou knihu** navštívilo 689 lidí – ať už děti, rodiče, ortodoxní knihomolové nebo dospělí, kteří naštěstí nikdy nezapomněli, jaké je to být dětmi.

Na začátku jsem si poslechl zpívající *Cvrčky*. Ne, žádný spolek entomologů není spolupořadatelem této akce; takto se jmenuje soubor zpívajících, tancujících a hrajících menších dětí z místní hudebky. Jejich jména jsem si samozřejmě zapsal, a o Vánocích na ně obzvlášť myslel. Následovalo slavnostní zahájení vedoucí knihovny paní Šimonovou a starostou města panem Zrůbkem. Já jsem ale netrpělivě čekal na jedenáctou hodinu, kdy se na pódiu měl objevit jeden z hlavních taháků celého dne – scénické čtení divadla Minor. Jejich představení bylo naprosto úžasné – nebýt Ježíšek, určitě bych chtěl být někým z knížky *Pachatelé dobrých skutků: Duchaři* od Miloše Kratochvíla, kterou četli, nebo *Klofáci*, které společně s Milošem Kratochvílem, Milanem Starým a Adamem Dlouhým pokřtili.

Když potlesk utichl, uvědomil jsem si, proč jsem vlastně tady – musím sehnat dárky! Celou polední přestávku jsem tedy strávil poletováním mezi stánky knihkupců a nakladatelství (Albatros, Anagram, Egmont, JUMPee, Mladá fronta, Moon & Light, Thovt) a autorů – spisovatelů a ilustrátorů (kteří mi knížky rovnou podepsali): pro Aničku knížku od Petry Braunové, pro Lucku novou *Saxánku* od Ivony Březinové, pro Lojzu knížku o mně *(Ježíš a jeho příběh)* od Martiny Drijverové, pro staršího Ivana pověsti od Ondřeje Fibicha, pro Katku něco od Miloše Kra-

tochvíla a Anetce, Martině a Lídě do pokoje obrázky od Vojty Otčenáška, Honzy Volfa a Markéty Vydrové.

Houslistky a flétnistky ze ZUŠ byly stejně šikovné jako jejich mladší kolegové. Ani uvedení knížek spisovatelek Braunové a Březinové nezklamalo. Já se však nemohl dočkat druhé velké události – představení *Andělíček Toníček* souboru Buchty a Loutky. Vypadalo to přesně jako u nás v nebi, jen naše anděly nikdo zezadu nevodí. Musím ale říci, že tohle divadlo bylo opravdu zábavné, povedené a neotřelé. Po mohutném potlesku (tak mohutném, jak to jen dětské ručičky zvládaly) následovaly soutěže na téma příběhů od Václava Čtvrtka a vyhodnocení soutěží *Fotoúlovky*, *Sbírej samolepky* a *Čtvrtkování*, které probíhaly celý rok. Jejich vítězové měli rovněž čestné místo v mém vánočním seznamu.

Dříve, než se všichni návštěvníci přesunuli Zvonkovým průvodem na náměstí na rozsvícení vánočního stromu (kterého jsem se nezúčastnil kvůli nenadálé nebeské pohotovosti), se konalo *Škatulení* – dražba umělecky zhotovených „škatulí", jejíž výtěžek (spolu s dobrovolným vstupným) šel na konto Rodinky Chanovice. Pro potřebné se tedy vybralo celkem 21 513 Kč. Jsem rád, že Horažďovičtí pomohli tam, kam někdy ani má moc nesahá.

A abych nezapomněl (jak bych mohl, když mi to paní Šimonová neustále trpělivě našeptávala) – celá akce by nemohla vzniknout bez podpory místních sponzorů a především Ministerstva kultury ČR, bez jehož dotačního programu *Knihovna 21. století* by nemohl fungovat celý projekt *Děti a čtení*, který touto a mnoha dalšími akcemi utužuje vztah dětí ke knihám.

JEŽÍŠEK

(Napsala Anna Kolářová – čtenářka Městské knihovny Horažďovice)

Foto archiv knihovny

Údaje o počtu obyvatel byly čerpány z portálu Veřejná správa on-line – *http://mesta.obce.cz*

BLANSKO / 21 386 obyv.
Rok se s rokem sešel a pozvání do Městské knihovny Blansko opět přijal muzikolog a hudební skladatel Miloš Štědroň. V pátek 18. listopadu představil takřka čtyřiceti fanouškům vážné hudby život a dílo slavného hudebního skladatele Wolfganga Amadea Mozarta. Pořad byl věnován 220. výročí Mozartova úmrtí.
Blanenský deník, 8. 12. 2011

FRENŠTÁT POD RADHOŠTĚM
/ 11 613 obyv., okres Nový Jičín
Výstava prací Lucie Culkové s názvem *Draci a jiná fantasy stvoření* bude k vidění až do konce ledna 2012 ve frenštátské městské knihovně. Jak už název napovídá, jedná se o expozici kreseb dračích stvoření, které ocení nejen milovníci žánru fantasy.
Region Týdeník okresu Nový Jičín, 27. 12. 2011

HAVLÍČKŮV BROD / 24 572 obyv.
Krajská knihovna Vysočiny uspořádala v pondělí 28. listopadu 2011 koncert skupiny Tomáš Kočko & orchestr. V sále Staré radnice zazněly nejznámější a nejoblíbenější písně ze všech alb kapely, tradiční písně s vánoční tematikou. Tomáš Kočko zde také představil i své nové album *Godula*.
Havlíčkobrodský deník, 6. 12. 2011

KLIMKOVICE /3709 obyv., okres Ostrava-město
Není zcela běžné, aby se člověk účastnil autorského čtení. Díky Městské knihovně v Klimkovicích a iniciativě Bc. Zuzany Konvičkové měli žáci základní školy možnost takovouto akci zažít. V úterý 29. listopadu přijel do Klimkovic mladý spisovatel Jan Opatřil, aby dětem ze třídy IV. A a IV. B představil svou knihu *Dobrodružství kapříka Metlíka*.
Novojičínský deník, 21. 12. 2011

KRÁLÍKY / 4913 obyv., okres Ústí nad Orlicí
V městské knihovně se ve středu 7. prosince od 16 hodin uskuteční netradiční křtiny knížky *Kouzelná mapa*, kterou napsala žákyně 6. třídy králické základní školy Klára Bajtová a ilustrovala její spolužačka Zuzana Mačátová. Knížku vyprávějící o dvojčatech, která se pomocí kouzelné mapy nechtěně dostanou do Afriky, vydalo nakladatelství UniBook. Knížka formátu A5 má celkem 47 stran.
Králický zpravodaj, 6. 12. 2011

LOKET / 3206 obyv., okres Sokolov
Městská knihovna Loket zve zájemce na promítání filmu *Krvavý román*, jenž byl natočen podle knižní předlohy Josefa Váchala. Projekce filmu je součástí doprovodného programu výstavy *Portréty a autoportréty Josefa Váchala*. Promítání se uskuteční v atriu městské knihovny 14. prosince od 18 do 20 hodin.
Sokolovský deník, 12. 12. 2011

PLANÁ / 5418 obyv., okres Tachov
Vánoční řetěz se od pondělí vyrábí v Městské knihovně v Plané. Akce nazvaná *Řetízkování* se koná v dětském oddělení knihovny vždy v jeho otevíracích hodinách. Vánoční řetěz vyrábějí společně návštěvníci knihovny a zařízení zve každého, i když není čtenářem knihovny. Jak dlouhý vánoční řetěz nakonec návštěvníci vyrobí, záleží podle knihovnic na tom, kolik jich přijde pomoci.
Tachovský deník, 6. 12. 2011

PŘÍLEPY / 182 obyv., okres Rakovník
Jak přivést děti ke knihám, aby je četly? V Přílepech si poradili následovně – vyhlásili soutěž „Malý velký čtenář". Malý vzrůstem, ale velký počtem přečtených knih. Odstartovala 1. 11. 2011 a končila 11. 11. 2011. Ve vsi žije třicet dětí a téměř všechny do místní knihovny chodí. Některé s maminkami či babičkami. Opravdu pilných a samostatných čtenářů je tu sedm. Odměna pro všechny, kteří četli, ještě čekala na vánoční besídce v knihovně. Tam se i s rodiči sesedli kolem velkého stolu. Někteří přednesli básničky. Společně zpívali vánoční koledy a samozřejmě nechyběla horká čokoláda a vánoční cukroví. Každý čtenář si zasloužil diplom a tašku s drobnými dárky.
Rakovnický deník, 30. 12. 2011

SOKOLOV / 25 748 obyv.
Sedmého listopadu uplynulo 200 let od narození spisovatele Karla Jaromíra Erbena. K tomuto výročí připravila Městská knihovna Sokolov společně s Divadlem bez zákulisí ze Sokolova projekt *Erben po Sokolovsku*, který je realizován s finanční podporou Ministerstva kultury a který by měl připomenout a přiblížit veřejnosti i žákům základních a studentům středních škol jeho tvorbu. Herci nastudovali scénické čtení *Kytice*, se kterým postupně vystupují ve všech větších knihovnách v regionu (Březová, Habartov, Horní Slavkov, Chodov, Královské Poříčí, Kraslice, Loket, Lomnice, Nové Sedlo, Rotava, Sokolov).
Sokolovský deník, 5. 12. 2011

Připravila **RENÁTA SALÁTOVÁ**

DOTAZ: Co je nového v britských veřejných knihovnách na začátku roku 2012?

ODPOVĚĎ: Současné ekonomické problémy mají vliv na knihovny. Místní samosprávy na ně nemají dostatek finančních prostředků a chystají se omezovat činnost knihoven či dokonce zavírat pobočky.

V hrabství Gloucester se nedávno sešli čtenáři, kteří protestovali proti plánu zavřít 15 poboček. Soud rozhodl, že tento plán odporuje zákonu. Účastníci setkání, mezi nimiž bylo i několik autorů, poslali ministrovi kultury petici, ve které žádají, aby chránil knihovny v celé zemi [*http://www.guardian.co.uk/books/2011/dec/15/library-closures-writers-ed-vaizey-letter*].

Změny ve způsobu komunikace a pokles četby knih nutí veřejné knihovny vytvářet nové služby pro uživatele. Prvním krokem je umožnit přístup k internetu těm čtenářům, kteří nevlastní počítač nebo jsou na cestách. Počítače v knihovnách jsou plně využívány a lákají do budov lidi, kteří by tam jinak nešli.

Někteří uživatelé si do knihovny přinášejí vlastní laptop a knihovny jim umožňují napojení na internet přes WI-FI. Jeden mladý nadšenec mi řekl, že se připojí k internetu i v noci, když si sedne na schody před dveřmi knihovny! [*www.haringey.gov.uk/index/community_and_leisure/libraries/findalibrary/hornseylibrary.htm*].

Znamená to tedy, že knihovny přestávají lidem půjčovat knihy, a že uživatelé už nečtou? Ne tak docela. Roste popularita elektronických čteček a jejich cena klesá. Knihovnám nezbylo, než se s tímto faktem vypořádat. Společně s nakladateli, kteří také spatřují svou roli v zachovávání gramotnosti a vzdělání, se snaží čtečky napojit na tradiční literaturu. V poslední době vznikla *Public Library Online*, v níž si knihovny mohou předplatit službu pro stahování elektronických textů do čteček nebo počítačů. Zaregistrovaní uživatelé tuto službu mohou využívat také přes svůj počítač doma a ani nemusí chodit do knihovny. Výběr textů zatím není velký, ale zahrnuje literaturu pro děti i dospělé. Texty jsou řazeny na „virtuálních poličkách", z nichž dvě sponzoruje Google [*www.booktrade.info/index.php/showarticle/37747; www.thebookseller.com/news/google-partners-bloomsbury-public-library-online.html*].

A jak se k současné situaci ve veřejných knihovnách staví knihovnická profese?

Knihovnická asociace CILIP vyzývá členy, aby poslali své vyjádření parlamentnímu výboru zabývajícímu se zavíráním knihoven (Select Committee Inquiry into Public Library Closures), který má zvážit, zda likvidace poboček porušuje zákon z roku 1964 [*www.guardian.co.uk/books/2011/nov/24/mps-library-cuts-select-committee*].

A jak se k současné situaci stavím já?

Dvě malé knihovny na dvou stranách našeho kopce nejsou zavřeny, naopak, jedna rozšířila otvírací hodiny a druhá má novou budovu – sice menší než bývala, ale dostačující. Zbytek prostoru vyplnily byty, kterých je v Londýně nedostatek. Služba je dobrá, ale já stejně raději využívám badatelské knihovny British Library a London Library. Přístup k internetu v knihovnách vítám a jsem ráda, že internetoví „bezdomovci" mají kam chodit.

Co se týče čteček, mám s nimi citový problém asi příznačný pro moji knihovnickou generaci: Spějeme snad ke knihovnám s prázdnými regály – jenom se spínačem na stahování textů do čteček? Budeme se večer před spaním v posteli tulit ke čtečce? Budou poličky na stěnách našich bytů prázdné a bude na našem stole ležet jen jedna tvrdá plastová čtečka?

DO ČÍSLA PŘISPĚLI

PhDr. Marcela Bořilová – Vyšší odborná škola informačních služeb, Praha • **Mgr. Eva Cerniňáková** – Knihovna Jabok, Praha • **Mgr. Ladislava Cukrová** – Středočeská vědecká knihovna v Kladně • **Hana Jirkalová** – Kamenné Žehrovice • **Klára Kolářová** – Knihovna Dr. Emanuela Bořického Milín • **Bc. Lucie Koníčková** – Informační a knihovnická studia, Ústav informatiky Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě • **PhDr. Radek Liška** – Středočeská vědecká knihovna v Kladně • **Ing. Jiří Mika** – Středočeská vědecká knihovna v Kladně • **PhDr. Halina Molinová** – Regionální knihovna Karviná • **Jitka Slancová** – Knihovna Dr. Emanuela Bořického Milín • **PhDr. Bohdana Stoklasová** – Národní knihovna ČR, Praha • **Eva Šenfeldová** – Středočeská vědecká knihovna v Kladně

Zdroje jsou dostupné v Knihovně knihovnické literatury
Národní knihovny ČR

V srpnu 2011 se již potřetí konal v Lipsku Pouliční festival knihoven a archivů – *http://www.bibliothekenfestleipzig.de*. Před lipskou Knihovnou Albertina bylo postaveno jeviště pro hudební produkci swingových kapel, stánky pro občerstvení a propagační tabule zapojených organizací. Přímo v ulicích Lipska byli přítomni pracovníci knihoven a archivů, kteří odpovídali na četné dotazy zvědavých návštěvníků zajímajících se o paměťové instituce. Do organizačních činností byli zapojeni i studenti knihovnictví a informačních věd. Paměťové instituce v Lipsku sice spolupracují již tradičně, ovšem výsledkem nových marketingových produktů byla i myšlenka velké Street Party na lipské Beethovenstrasse, která přilákala až 4000 obyvatel. Pouliční festival knihoven a archivů se bude konat každé dva roky a poměrně nízké náklady na tuto populární akci ponesou všechny zúčastněné organizace – Německá národní knihovna, Knihovna města Lipska, Univerzitní knihovna v Lipsku, Státní archiv a široký okruh jejich přátel a partnerů. V roce 2011 tento festival podpořil i německý Rotary Club a Americké centrum v Lipsku. Pracovníci knihoven a archivů věří, že tento pouliční festival prohloubí kontakty mezi obyvateli Lipska a zapojenými organizacemi i mimo otevírací dobu. Všichni přítomní se shodli na tom, že si díky festivalu užili velkou zábavu!

(Das Magazin der Bibliotheken in Sachsen, Jg. 4, Nr. 4/Dezember 2011, s. 68–69)

V září roku 2011 byla ve zrekonstruovaném oponickém zámku na Slovensku zpřístupněna knihovna rodu Apponyiovců. Koncem 18. století, v době své největší slávy, měla 30 000 svazků a patřila k nejbohatším šlechtickým knihovnám Slovenska. Velký zámek dali postavit Apponyiovci v renesančním slohu v 16.–17. století. V letech 1844–1846 byl rozšířen o severní křídlo, kam byla přestěhována rodinná knihovna. Její základy položil roku 1774 Juraj Anton Apponyi ve Vídni. Na panovnickém dvoře vykonával významné funkce. Zajímal se o kupování děl velkých mistrů, především knih a obrazů. Knihovna byla známá pod názvem Bibliotheca Apponiana. Počtem svazků jí mohlo konkurovat asi deset dalších šlechtických knihoven, které měly okolo 20 000 knih. Prvním knihovníkem byl jezuita Augustin Michelazzi, který sestavil katalogy, jež se dochovaly dodnes. Když roku 1817 zakladatel Juraj Anton zemřel, zájem zachovat knihovnu projevil jeho syn Anton Apponyi, který byl diplomatem a rakouským velvyslancem v Itálii, v Londýně a Paříži. Roku 1818 kvůli vyplacení podílů prodal část knihovny na dražbě ve Vídni. Roku 1825 se rozhodl převézt knihovnu do Bratislavy, kde pro ni postavil palác, který dnes už nestojí. Knihovník Karol Anton Gruber popsal události okolo této knihovny ve spise *Collectio Monimentorum quae in memoriam Bibliothecae Apponyianae custodita sunt* (1827). Knihovna plnila funkci veřejné knihovny do roku 1846. Po roce 1948 nastaly špatné časy pro zámek i pro knihovnu. Díky evropským fondům byl však nedávno oponický zámek opraven a poskytnul místo i pro tuto historickou knihovnu. Dnešní fond Apponyiovské knihovny obsahuje 17 342 knih v deseti jazycích. Nejstarší kniha je dílo Sokrata ze švýcarské Basileje z roku 1505. Knihovna uchovává korespondenci francouzských králů, díla papežů, hodnotné knihy slavného mistra knihvazače Giambattistu Bodiniho a další unikáty.

(Biblitheca Universitatis – 7. roč., č.2/2011/2012, s. 18–20)

Již od roku 2010 se podílí Bavorská státní knihovna s dalšími pěti partnerskými knihovnami ze čtyř evropských zemí na digitalizačním projektu Evropské komise v rámci programu CIP ICT PSP-2009. Cílem projektu je digitalizace nesmírně cenných rukopisů a první výsledky jsou již přístupné on-line jako *Europeana regia*. Cílem je digitalizace téměř 900 středověkých evropských rukopisů. Tato reprezentativní kolekce ilustruje dějiny umění Evropy. První částí je projekt *Bibliotheca Carolina* – digitalizuje kodexy pocházející z karolinské doby. Těchto 425 nejstarších knih představuje největší část celkového projektu a obsahuje množství vynikajících informací pro zkoumání středověku. Vzhledem k tomu, že významná část dnešní Evropské unie byla součástí Karolinské říše, jsou tyto rukopisy mimořádně atraktivní. Z tohoto období je digitalizováno celkem 114 rukopisů Bavorské státní knihovny, což je největší počet těchto děl jedné knihovny z Karolinské říše. Další exkluzivní částí je sbírka rukopisů uložená v Louvre, která představuje aristokratickou kulturu Francie apod. Více na *http://www.europeanaregia.eu/*.

(Bibliotheks Magazin – No. 3/2011, s. 54–58)

Připravil **ROMAN GIEBISCH**

Úplný přehled novinek najdete na adrese
http:// knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=09_Okn/Prirustky.htm

KNIHOVNICTVÍ

Teorie. Řízení a organizace

Lëtzerbuerger Bibliothéiksguide 2010 = Libraries in Luxembourg 2010. 4th rev. and enl. ed. of 2010. [Knihovny v Lucembursku 2010.] Luxembourg: Editions Saint-Paul, 2010. 104 s.
ISBN 978-2-87980-057-8 *Kc 9.183/B*

Libraries beyond libraries : integration, innovation and information for all : World Library and Information Congress : 77th IFLA General Conference and Assembly : 13–18 August 2011, San Juan, Puerto Rico : programme including congress papers, list of participants, exhibitors guide. [Knihovny po knihovnách. Integrace, inovace a informace pro všechny. Světový knihovnický a informační kongres. 77. výroční konference a shromáždění IFLA. 13.–18. 8.2011, San Juan, Puerto Rico. Program, včetně kongresových příspěvků, seznam účastníků, průvodce vystavovatelů.] Glasgow: International Federation of Library Associations and Institutions, 2011. 1 CD-ROM. *Kpb 478/CD-ROM*

MASSEY, Tinker. Managing change and people in libraries. [Řízení změn a lidí v knihovnách.] Oxford: Chandos, 2009. xvii, 89 s. Chandos information professional series.
ISBN 978-1-84334-427-8 *Kf 38.742*

O'CONNOR, Steve and Peter SIDORKO. Image your library's future : scenário planning for libraries and information organisations. [Představte si vaši knihovnu budoucnosti. Plánování scénářů pro knihovny a informační organizace.] Oxford: Chandos, 2010. xxii, 213 s. Chandos information professional series.
ISBN 978-1-84334-600-5 *K 38.681*

STUEART, Robert D. and Maureen SULLIVAN. Developing library leaders : a how-to-do-it manual for coaching, team building, and mentoring library staff. [Rozvoj vedoucích pracovníků knihovny. Příručka pro koučování, budování týmu a instruktáže pracovníků knihoven.] New York: Neal-Schuman, 2010. xii, 106 s. How-to-do-it manuals, no. 172.
ISBN 978-1-5557-0725-5 *Kfa 38.862*

Automatizace knihovnické a informační činnosti

FÜRSTE, Fabian M. Linked open library data : bibliographische Daten und ihre Zugänglichkeit im Web der Daten. [Propojená otevřená knihovnická data. Bibliografické údaje a jejich dostupnost na webu.] Wiesbaden: Dinges & Frick, 2011. l40 s. B.I.T. online – Innovativ, Bd. 33.
ISBN 978-3-934997-36-3 *Oaagb 38.807*

POHLA, Hans-Bodo. Untersuchung bibliothekarischer Applikationen für Mobiltelefone hinsichtlich der technischen Realisierung und des Nutzens. [Výzkum knihovnických aplikací pro mobilní telefony týkající se technických realizací a výhod.] Wiesbaden: Dinges&Frick, 2011. 112 s. B.I.T. online- Innovativ, Bd. 34.
ISBN 978-3-934997-37-0 *Sdg 38.817*

Organizace knihovních fondů

ISBD – International standard bibliographic description : consolidated edition. [Mezinárodní norma pro bibliografický popis. Souborné vydání.] Berlin: De Gruyter Saur, 2011. 284 s. IFLA series on bibliographic kontrol, vol. 44.
ISBN 978-3-11-026379-4 *Odaa 38.832*

POLANKA, Sue, ed. No shelf required : e-books in libraries. [Bez regálu. Elektronické knihy v knihovnách.] Chicago: American library association, 2011. xiii, 182 s.
ISBN 978-0-8389-1054-2 *Oaag 38.781*

WEBER, Mary Beth and Fay Angela AUSTIN. Describing electronic, digital and other media using AACR2 and RDA : a how-to-do-it manual and CD-ROM for librarians. [Popis elektronických, digitálních a ostatních médií použitím AACR2 a RDA. Příručka a CD-ROM pro knihovníky.] New York: Neal-Schuman, 2011. xviii, 301 s. + 1 CD-ROM. How-to-do-it manuals.
ISBN 978-1-85604-8 *Od 38.604*

Sítě knihoven

Årsberetning 2009 : Borgerservice og biblioteker = Annual report 2009 : citizens services and libraries. [Výroční zpráva 2009. Knihovnické služby.] Arhus: Borgerservice og Biblioteker, [2010?]. 32 s.
ISBN 978-87-89860-98-5 *Teb 9.084/B*

BASSETT, Dawn, Brooke Ballantyne SCOTT and Jenny FRY. Facelifts for special libraries : a practical guide to revitalising diverse physical and digital spaces. [Renovace pro odborné knihovny. Praktický návod k oživení různých fyzických a digitálních prostor.] Oxford: Chandos, 2010. xviii, 161 s. Chandos information professional series.
ISBN 978-1-84334-591-6 *Td 38.685*

Připravila **EVA MACKOVÁ**

JAK SE STAVĚL KNIHOVNICKÝ SEN

Zrekonstruovaná ústřední budova Regionální knihovny Karviná

„Skleněné knihy" – podlahy 1. a 2. patra knihovny tvoří skleněné tabule s citáty proslulých osobností a ze světoznámých knih

Terasa literárního salonu Regionální knihovny Karviná se zahrádkou sloužící k relaxaci četbou, s možností občerstvení

Slavnostní otevření zrekonstruované RKK 10. 11. 2011

Literární salon sloužící k pořádání kulturních akcí, komorních koncertů, setkání s významnými osobnostmi a literárních večerů. Nabídka denního tisku a periodik, připojení k Wi-Fi, občerstvení

Foto archiv knihovny

18. mezinárodní
knižní veletrh a literární festival

Svět knihy Praha

Výstaviště Praha Holešovice
17.–20. 5. 2012

ČESTNÝ HOST
Rumunsko

TÉMATA
Literatura černomořské oblasti
Komiks

SVETKNIHY.CZ

REGISTRACE ODBORNÉHO NÁVŠTĚVNÍKA

DEN PRO ODBORNOU VEŘEJNOST čtvrtek 17. 5. 2012

ON-LINE REGISTRACE NA www.svetknihy.cz/odbornynavstevnik

permanentní vstupenka s bonusy

- nakladatel
- knihovník
- spisovatel
- knihkupec
- překladatel
- pedagog
- polygraf
- literární agent
- informační pracovník
- distributor
- vědecký pracovník

UZÁVĚRKA PŘIHLÁŠEK: 31. 3. 2012